

การประมาณการต้นทุนทางเศรษฐกิจ
ของอาชญากรรมและความรุนแรงในประเทศไทย:
มุมมองด้านการเข้าถึงความยุติธรรม

(Unofficial Translation)

**Access to Justice and the Economic Implications of
Crime and Violence in Thailand**

บทคัดย่อ

รายงานฉบับนี้ให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำความเข้าใจผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของอาชญากรรมในประเทศไทย รวมถึงความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและความรุนแรงทางเพศ ตลอดจนการตอบสนองของระบบงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐกิจของประเด็นดังกล่าวจากข้อมูลที่มีอยู่ และจัดทำประมาณการต้นทุนเท่าที่สามารถทำได้ รายงานนำเสนอภาพรวมของกรอบวิธีวิทยาและผลการศึกษา รวมถึงรายละเอียดการประเมินต้นทุนและวิธีการประเมินมูลค่าในแต่ละหมวด และในตอนท้ายสุด นำเสนอข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบาย พร้อมทั้งระบุช่องว่างขององค์ความรู้และแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต

สารบัญ

บทคัดย่อ	2
บทสรุปผู้บริหาร	5
บทที่ 1 ภาพรวมของรายงาน	9
ระเบียบวิธีวิจัย	9
ผลการศึกษา	21
บทที่ 2 รายละเอียดการประเมินต้นทุน	24
ต้นทุนของเหยื่อผู้เสียหาย และญาติ	24
ต้นทุนของผู้ต้องสงสัย/จำเลย และญาติ	35
ต้นทุนจากการใช้ยาเสพติด	38
ต้นทุนของของผู้ต้องขัง และญาติ	39
ต้นทุนสาธารณะ	41
บทที่ 3 ผลการศึกษาที่สำคัญ	44
ผลการศึกษาในมุมมองเชิงนโยบาย	44
แนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต	51
เชิงอรรถ	54
ตาราง	
ตารางที่ 1.1: ประมาณการต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาในประเทศไทย (ปี 2565)	22
ตารางที่ 2.1: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการ ยุติธรรม ในส่วนของเหยื่อผู้เสียหาย (ปี 2565)	24
ตารางที่ 2.2: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการ ยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องสงสัย / จำเลย (ปี 2565)	36
ตารางที่ 2.3: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการ ยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด (ปี 2565)	38
ตารางที่ 2.4: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการ ยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องขัง (ปี 2565)	39
ตารางที่ 2.5: ประมาณการค่าใช้จ่ายภาครัฐในการตอบสนองต่ออาชญากรรมและงานกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา (ปี 2565)	41

สารบัญ (ต่อ)

ภาพ

ภาพที่ 1.1 ความสอดคล้องระหว่างหมวดหมู่อาชญากรรมที่จำแนก โดยมาตรฐาน ICCS กับ หมวดหมู่อาชญากรรมที่ศึกษาในรายงานนี้	11
---	----

กล่องข้อความ

กล่องข้อความ 1.1 ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย	11
กล่องข้อความ 1.2 ภาพรวมของการสำรวจการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย	16
กล่องข้อความ 1.3 การสูญเสียปีสุขภาวะ ปีที่สูญเสียการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และปีที่สูญเสียเนื่องจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพหรือความพิการ	19
กล่องข้อความ 1.4 มูลค่าชีวิตเชิงสถิติ	20
กล่องข้อความ 2.1 การประมาณการความชุกของความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัว ในประเทศไทย	26
กล่องข้อความ 2.2 ผลกระทบระยะยาวของความรุนแรงระหว่างบุคคลต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่ และผลิตภาพของเหยื่อ	33

บทสรุปผู้บริหาร

1. เศรษฐศาสตร์อาชญากรรมเป็นการวิจัยสาขาหนึ่งที่อยู่ในกระแสความสนใจซึ่งช่วยเปิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของการกระทำความผิดทางอาญา การเข้าถึงความยุติธรรมของเหยื่อผู้เสียหาย และประสิทธิภาพของนโยบายการป้องกันอาชญากรรม งานในกรอบสาขานี้ มีแนวทางย่อยที่มุ่งเน้นศึกษา ‘การวัดต้นทุนของอาชญากรรม’ ที่สามารถวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบให้เห็นภาระทางสังคมในภาพกว้าง แนวทางการศึกษานี้มักขยายไปถึงการวิเคราะห์ต้นทุนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และอุปสรรคที่ขัดขวางการเข้าถึงความยุติธรรม เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวางมาตรฐานหรือกำหนดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อีกหนึ่งมุมคือการพิจารณา ‘การเข้าถึงความยุติธรรม’ โดยตระหนักว่าระบบงานยุติธรรมที่ไม่สามารถดูแลทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่เปราะบางที่สุดในสังคม อาจเป็นเหตุให้เกิดวัฏจักรของความรุนแรง การตกเป็นเหยื่อ และความไม่เชื่อมั่นในระบบได้

2. ในช่วงเวลาที่ประเทศกำลังทบทวนแนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รายงานฉบับนี้จะวิเคราะห์ผลกระทบจากอาชญากรรมที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบ โดยการตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับต้นทุนจากการกระทำความผิด ปริมาณการประสบอาชญากรรมที่ทางการได้รับรายงานและรับเข้าระบบ และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พร้อมทั้งนำเสนอกรอบวิธีที่จะช่วยสร้างความเข้าใจผลกระทบในวงกว้างเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น การศึกษารังนี้มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) การรวบรวมและตรวจสอบองค์ความรู้และข้อมูลที่มีอยู่ ทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศ (2) การจัดทำประมาณการต้นทุนทางสังคมของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในภาพรวมโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย และ (3) การระบุช่องว่างขององค์ความรู้ที่ยังขาดและแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

3. ภาพรวมอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมีต้นทุนประมาณการอยู่ที่ 973,000 ล้านบาท ในปี 2565 หรือคิดเป็นร้อยละ 5.6 ของ GDP เหยื่อผู้เสียหายเป็นกลุ่มที่แบกรับต้นทุนเหล่านี้มากที่สุด ส่วนใหญ่มาจากการสูญเสียคุณภาพชีวิตและสูญเสียผลิตภาพ ในขณะเดียวกัน เหตุความรุนแรงระหว่างบุคคลส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 2,000-3,000 รายต่อปี และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้ งานกระบวนการยุติธรรมซึ่งรวมถึงต้นทุนด้านกฎหมายและการดำเนินคดี คิดเป็นมูลค่ามากกว่าร้อยละ 20 ของประมาณการต้นทุนในภาพรวม หากคิดเฉพาะต้นทุนสาธารณะของระบบงานยุติธรรมทางอาญาจะคิดเป็นเกือบร้อยละ 1 ของ GDP ต้นทุนของระบบนี้ยังสะท้อนอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่ขัดขวางการเข้าถึง

ความยุติธรรม อันรวมไปถึงขั้นตอนที่ยาวนาน บริการช่วยเหลือทางกฎหมายที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และการแจ้งเหตุอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่ที่ไม่ครบถ้วนเมื่อเทียบกับเหตุที่เกิดขึ้นจริงเนื่องจากประชาชนหวาดกลัวหรือขาดความเชื่อมั่นต่อระบบยุติธรรม

4. การปฏิรูปแนวนโยบายที่ริเริ่มในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เช่น การลดการใช้โทษจำคุกหรือการเพิ่มการคุ้มครองช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย มีแนวโน้มที่จะบรรเทาต้นทุนบ้างบางส่วน แต่ยังได้ผลไม่มากพอเนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรและอุปสรรคในทางปฏิบัติ กฎเกณฑ์สำคัญในการทำให้มาตรการเหล่านี้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเท่าเทียม คือการสร้างหลักประกันการเข้าถึงความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอนที่สะดวกไม่ซับซ้อน การแก้ไขข้อพิพาทในเวลาที่เหมาะสมไม่ล่าช้า และการเสริมพลังทางกฎหมายให้กับประชาชน

5. รายงานนี้ตระหนักถึงข้อจำกัดของข้อมูลปฐมภูมิที่มีอยู่ ทั้งในแง่ขอบเขตและความไม่ชัดเจนของข้อมูล อีกทั้งการศึกษาไม่ได้รวมถึงระบบยุติธรรมเฉพาะทาง เช่น ศาลทหาร หรืองานบังคับใช้กฎหมายของกองทัพ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ไม่ได้ดูรวมไปถึงผลกระทบเชิงบวกของงานยุติธรรมทางอาญา จึงไม่อาจตีความเป็นการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) ของระบบงานยุติธรรมไทยได้ โดยหลักแล้วงานชิ้นนี้ มุ่งเสนอกรอบแนวคิดสำหรับการประเมินและเปรียบเทียบต้นทุนที่เป็นผลสืบเนื่องจากอาชญากรรมและการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในหลายมิติ โดยคำนึงถึง “อาชญากรรมแฝง” (dark figure of crime) ที่ไม่ถูกบันทึกในข้อมูลทางการด้วยเท่าที่เป็นไปได้ ยิ่งไปกว่านั้น งานชิ้นนี้ยังจะช่วยเน้นย้ำความสำคัญของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ทั้งในฐานะที่เป็นประโยชน์สาธารณะและเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกกลุ่มประชากร

6. ผลการวิเคราะห์มีประเด็นเชิงนโยบายสำคัญ 4 ประการ

- **การเสริมมาตรการป้องกันและรับมือกับความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ และพัฒนาการเข้าถึงความยุติธรรมสำหรับเหยื่อผู้เสียหาย**

รายงานได้วิเคราะห์ว่าอาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรงระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทารุณกรรมเด็ก การทารุณกรรมผู้สูงอายุ ความรุนแรงระหว่างคู่รัก (intimate partner violence) และความรุนแรงทางเพศ เป็นอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายมากที่สุดจากมุมมองเชิงสังคมของไทย และเป็นอาชญากรรมที่ข้อมูลทางการมักจะบันทึกความชุกการเกิดเหตุได้ต่ำกว่าความเป็นจริง จากการประเมิน ต้นทุนต่อสังคมของอาชญากรรมลักษณะดังกล่าวอยู่ที่ 279,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.6 ของ GDP แสดงถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการป้องกันที่เข้มงวดยิ่งขึ้น รวมไปถึงควรเริ่มบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 อย่างจริงจัง เพิ่มทรัพยากรสำหรับช่วยเหลือเหยื่อ

ผู้เสียหาย ลงทุนในบริการสุขภาพจิต และที่สำคัญที่สุดคือ หน่วยงานต้องตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาการเก็บข้อมูลสถิติ

• การปฏิรูปนโยบายยาเสพติดอย่างลงลึกและการแก้ไขปัญหาระบบวิธีพิจารณาคดี

นโยบายยาเสพติดที่เข้มงวดของประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับที่จำกัด แต่ทำให้เกิดผลข้างเคียงสำคัญ ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมที่มีภาระงานล้นระบบและนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อไม่นานมานี้ แนวทางการปฏิรูป อย่างเช่นการออกกฎหมายอนุญาตให้ใช้กัญชาได้ส่วนบุคคลเมื่อปี 2564¹ เริ่มเห็นผลในการช่วยบรรเทาภาระงานจากนโยบายที่เข้มงวดในอดีต แต่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังคงเป็นต้นทุนมหาศาลต่อระบบศาลรวมถึงเป็นต้นทุนของจำเลยด้วย ในปี 2565 เพียงปีเดียว มีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถึง 367,633 คดี ที่เข้าสู่ศาลชั้นต้น รายงานนี้สนับสนุนแนวทางสายกลางในการกำหนดนโยบายยาเสพติด ทั้งการตอบสนองทางสังคมและเศรษฐกิจ การเพิ่มทรัพยากรสำหรับโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและผลกระทบของยาเสพติด ลดการกำหนดความผิดทางอาญาที่ไม่จำเป็น ให้หลักประกันที่ยุติธรรมในการเข้าถึงทนายความอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับจำเลยที่มีรายได้น้อยหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งล้วนสำคัญสำหรับการสนับสนุนกระบวนการวิธีพิจารณาคดี

• การพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรม ความยุติธรรมทางอาญา และการเข้าถึง

รายงานพบว่าข้อมูลทางการที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ ทั้งด้านอาชญากรรม นโยบายอาญา และผลกระทบรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศ การใช้ยาเสพติด การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ประสบการณ์ของผู้ต้องสงสัยและจำเลยในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม รวมถึงผลกระทบจากการถูกคุมขังทั้งต่อบุคคลและต่อสังคม เนื่องด้วยข้อมูลที่เชื่อถือได้มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายบนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีรวบรวมบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแต่ไม่ได้รับรายงานเข้าระบบอย่างเป็นทางการ ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ประสบการณ์ของจำเลย และผลกระทบของการคุมขัง ข้อเสนอที่ควบคู่กันคือการต้องเสริมความเข้มแข็งของระบบสถิติกระบวนการยุติธรรม บูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานนอกกระบวนการ และการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการจัดเก็บและการประกันคุณภาพข้อมูล นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับสถิติข้อมูลเรื่องการเข้าถึงความยุติธรรมที่สามารถจำแนกตามภูมิภาค เพศ รายได้ และอายุ เพื่อระบุความเหลื่อมล้ำของระบบและออกแบบแนวทางการตอบสนองที่ครอบคลุม เพราะข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนมีความจำเป็นสำหรับการติดตามแนวโน้มอาชญากรรม การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย และการสร้างหลักประกันความรับผิดชอบภายในระบบงานยุติธรรม

● **การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรม**

รายงานนี้ได้ระบุประเด็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจข้อจำกัดและให้หลักฐานเชิงประจักษ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังนี้

- การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพระยะยาวจากอาชญากรรมอย่างครอบคลุม
- การสำรวจเชิงลึกเรื่องผลกระทบด้านสุขภาพจิตจากอาชญากรรมอื่นนอกเหนือจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ
- การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากอาชญากรรม เช่น พฤติกรรมหลักเลี้ยวและการลดการลงทุน และพฤติกรรมที่เป็นผลจากงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น การกระทำผิดซ้ำ
- การทำความเข้าใจต้นทุนที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องจากอาชญากรรมต่อความเชื่อมั่นในสถาบันและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจและสังคม
- การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับผลของมาตรการความยุติธรรมทางอาญาที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำในบริบทของประเทศไทย
- การประเมินข้อบกพร่องในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มประชากรเฉพาะ (เช่น ประชากรในพื้นที่ห่างไกล กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้หญิง เยาวชน) รวมถึงผลกระทบต่อความเชื่อมโยงและความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในสังคม ความเชื่อมั่นในสถาบัน และผลต่อการพัฒนาที่ครอบคลุม

บทที่ 1 ภาพรวมของรายงาน

7. การวิเคราะห์ต้นทุนของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ ยังคงจำกัดอยู่เพียงบางประเทศⁱⁱ และมักจะไม่สามารถปรากฏในประเทศรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ สำหรับประเทศไทย แนวงานวิจัยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมากำลังสนใจศึกษาเรื่องความชุกของการเกิดอาชญากรรม ผลกระทบของอาชญากรรม และผลของยุทธศาสตร์การบังคับใช้กฎหมายⁱⁱⁱ อย่างไรก็ตาม ไม่พบว่ามี การเผยแพร่การศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนภาพรวมของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาใน ประเทศมาก่อน การศึกษานี้จึงนับเป็นความพยายามครั้งแรกในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับ ต้นทุนจากการกระทำความผิดอาญาและการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ของประเทศไทย และประเมินต้นทุนจากข้อมูลดังกล่าวในขอบเขตที่เป็นไปได้ งานชิ้นนี้ยังแสดงให้เห็น ด้วยว่า การทำความเข้าใจต้นทุนของอาชญากรรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงความยุติธรรม ความเสมอภาค และการตอบสนองของหน่วยงานยุติธรรม เพราะต้นทุนของอาชญากรรมที่เป็นภาระต่อ สังคมจะยิ่งเพิ่มทวีคูณ เมื่อประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเปราะบางที่สุด ไม่สามารถเข้าถึงกลไก การคุ้มครอง การเยียวยา หรือกลไกการบังคับใช้กฎหมายตามสิทธิอันควรได้

ระเบียบวิธีวิจัย

8. อาชญากรรมและวิธีการที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเลือกใช้เพื่อจัดการกับอาชญากรรมนั้น ล้วนส่งผลกระทบอย่างมากต่อสังคม^{iv} การประเมินผลกระทบเหล่านี้ในแง่ของต้นทุนทางการเงิน โดยหลักแล้วกระทำได้ ขึ้นอยู่กับระเบียบวิธีที่เลือกใช้และข้อจำกัดที่มี ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดว่าสิ่งใด ที่ต้องการวัด ด้วยวิธีการใด และบนฐานของข้อมูลใด

9. ระเบียบวิธีของการศึกษาวิจัยนี้^v ซึ่งมุ่งจะกำหนดขอบเขตและรายละเอียดให้ครอบคลุมและเป็นระบบ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้นั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลและงานวิจัยที่มีและสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้เป็น สำคัญ เนื้อหาต่อไปนี้จะอธิบายภาพรวมของขอบเขต วิธีการ และแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้

การกำหนดขอบเขต

10. ขั้นตอนแรกของการกำหนดระเบียบวิธี คือการจำแนกประเภทอาชญากรรม เลือกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบสืบเนื่องที่ควรนำมาพิจารณาในการวัดต้นทุน

อาชญากรรม

11. รายงานนี้พิจารณาการกระทำผิดอาญาตามนิยามในระบบกฎหมายไทย

12. รายงานนี้ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ โดยแบ่งหมวดหมู่ตามแนวทางของกระบวนการยุติธรรมไทย:

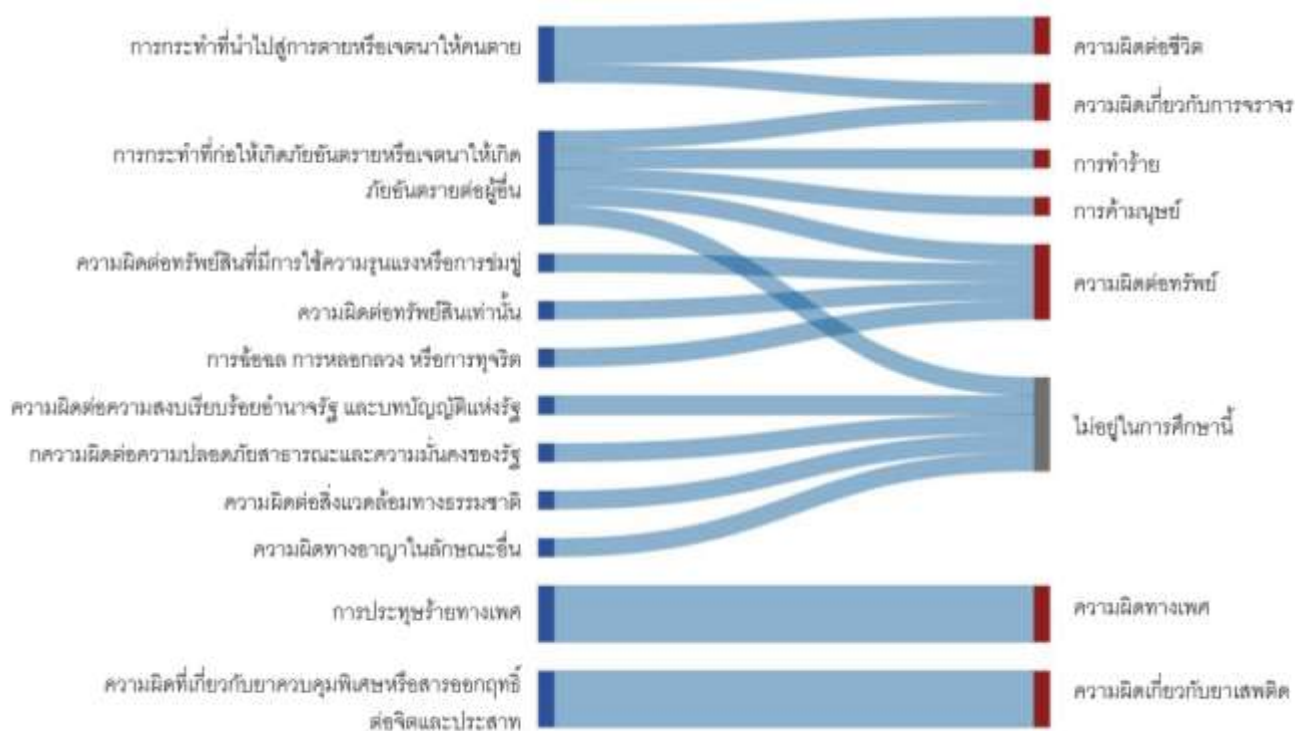
- ความผิดต่อชีวิต: การฆ่า การทำร้ายจนถึงแก่ชีวิต การพยายามฆ่า การทำร้ายร่างกาย
- ความผิดทางเพศ: การข่มขืนและความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ความผิดต่อทรัพย์สิน: การปล้นทรัพย์ การชิงทรัพย์ การลักทรัพย์ การกรรโชกทรัพย์ การฉ้อโกง การยักยอกทรัพย์ การทำลายทรัพย์สิน การรับของโจร การลักพาตัว การวางเพลิง และความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด: การผลิต การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย การครอบครองเพื่อจำหน่าย การครอบครองเพื่อเสพ การเสพ และความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ความผิดเกี่ยวกับการจราจร

13. ภาพที่ 1.1 ด้านล่างคือแผนภาพแสดงความสอดคล้องระหว่างหมวดหมู่ข้างต้นกับหมวดหมู่ตามมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ (ICCS) ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ตามที่ปรากฏในภาพ อย่างไรก็ตาม งานชิ้นนี้ไม่ได้ครอบคลุมอาชญากรรมหมวดหมู่ที่ระบุใน ICCS ดังรายการต่อไปนี้ เนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอ

- การคุกคาม การหมิ่นประมาท การดูหมิ่น และการเลือกปฏิบัติ ซึ่ง ICCS จัดรวมอยู่ในหมวดหมู่การกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือเจตนาให้เกิดอันตรายต่อบุคคล
- การกระทำผิดต่อความสงบเรียบร้อยโดยใช้ความรุนแรง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม การละเมิดกฎหมายแรงงาน และความผิดอื่น ๆ ที่ถือเป็นการกระทำผิดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือต่ออำนาจรัฐและบทบัญญัติแห่งรัฐ ตามนิยามใน ICCS
- การครอบครองหรือการค้าอาวุธ การก่อการร้าย การละเมิดสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน และความผิดอื่น ๆ ที่ถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงของรัฐ ตามนิยามใน ICCS
- การก่อกวนทางสิ่งแวดล้อม การทิ้งขยะ และความผิดอื่น ๆ ที่ถือเป็นการกระทำผิดต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตามนิยามใน ICCS

14. งานชิ้นนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำบางลักษณะที่กำหนดว่าเป็นการกระทำผิดอาญาในประเทศไทย แต่ไม่ได้ถูกจำแนกประเภทในรายงานสถิติอาชญากรรมอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรุนแรงในครอบครัวรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ความรุนแรงระหว่างคู่รัก การทารุณกรรมเด็ก และการทารุณกรรมผู้สูงอายุ

ภาพที่ 1.1 ความสอดคล้องระหว่างหมวดหมู่อาชญากรรมที่จำแนกโดยมาตรฐาน ICCS กับหมวดหมู่อาชญากรรมที่ศึกษาในรายงานนี้

ที่มา: ผู้เขียนเรียบเรียงขึ้นโดยอ้างอิงจาก UNODC (2015), มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ สำนักงานสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม กรุงเวียนนา

กระบวนการยุติธรรม

กล่องข้อความ 1.1 ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย

- **กระทรวงยุติธรรม (MoJ)** กำกับดูแลระบบยุติธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างการเข้าถึงความยุติธรรม หลักนิติธรรม และสิทธิมนุษยชน และมีหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ งานคุมประพฤติ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน การคุ้มครองสิทธิ งานนิติวิทยาศาสตร์ และการสอบสวนคดีพิเศษ นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนด้านการเงินสำหรับบริการยุติธรรม เงินช่วยเหลือและบริการยุติธรรมชุมชน ผ่านกองทุนยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และศูนย์ยุติธรรมชุมชน
 - **กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)** (หน่วยงานกระทรวงยุติธรรม) ดำเนินงานอย่างเป็นอิสระจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีหน้าที่สอบสวน 'คดีพิเศษ' ซึ่งรวมถึงคดีที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ คดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และคดีที่อาจเกี่ยวพันกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- **กรมราชทัณฑ์** (หน่วยงานกระทรวงยุติธรรม) มีหน้าที่บริหารจัดการเรือนจำและการฟื้นฟูผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างเหมาะสม
- **กรมคุมประพฤติ** (หน่วยงานกระทรวงยุติธรรม) เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลการคุมประพฤติในช่วงก่อนและหลังการพิจารณาคดี รวมถึงการประเมินและบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
- **กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** (หน่วยงานกระทรวงยุติธรรม) มีหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือ และฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน
- **สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)** เป็นองค์การมหาชนที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม และองค์การสหประชาชาติ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมหลักนิติธรรม การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาผ่านการกำหนดนโยบายเชิงประจักษ์ การผลักดันสนับสนุนประเด็นต่าง ๆ และกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ
- **สำนักงานกิจการยุติธรรม** (หน่วยงานกระทรวงยุติธรรม) ทำหน้าที่ประสานงานและวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย ระบบการบริหารงานยุติธรรม อาชญาวิทยา และการบังคับใช้กฎหมาย
- **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** เป็นหน่วยงานตำรวจระดับชาติของประเทศไทย มีหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงให้บริการประชาชน
- **กองบัญชาการสอบสวนกลาง** เป็นหน่วยงานเฉพาะทางภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่สนับสนุนทั้งตำรวจภูธรและตำรวจนครบาลในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงลดภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ
- **สถาบันนิติวิทยาศาสตร์** ทำหน้าที่สนับสนุนการสอบสวนคดีอาญา ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสร้างความเป็นธรรม รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและองค์กรระหว่างประเทศเพื่อพัฒนามาตรฐานนิติวิทยาศาสตร์
- **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)** เป็นหน่วยงานอิสระที่มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)** มุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยจัดทำข้อเสนอแนะ แผนปฏิบัติการ ให้คำปรึกษาและติดตามการดำเนินงาน รับเรื่องร้องเรียน และประสานงานกับหน่วยงานต่อต้านการทุจริตอื่น ๆ รวมถึงส่งเสริมจริยธรรมและรายงานผลการดำเนินงาน
- **สำนักงานอัยการสูงสุด** เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินคดีอาญา ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่หน่วยงานรัฐ เป็นตัวแทนรัฐบาลในศาล และอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศในคดีอาญา รวมถึงคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และประโยชน์สาธารณะ โดยให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย และสนับสนุนการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและการช่วยเหลือทางกฎหมาย

- **สหภาพนายความในพระบรมราชูปถัมภ์** เป็นองค์กรอิสระตามกฎหมายไทย ทำหน้าที่กำกับดูแลการออกใบอนุญาต การฝึกอบรม และมาตรฐานจริยธรรมของทนายความ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและความซื่อสัตย์ของวิชาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมหลักนิติธรรมในประเทศไทย และให้คำปรึกษากฎหมายโดยไม่คิดค่าตอบแทน
- **ศาลยุติธรรม** มีหน้าที่พิจารณาคดีทุกประเภท ยกเว้นคดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยมีศาลสามชั้น ได้แก่ ศาลชั้นต้น (แบ่งเป็นศาลแพ่งและศาลอาญา) ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งมีสองระดับการอุทธรณ์สำหรับคดีแพ่งและคดีอาญา นอกจากนี้ยังมีคลินิกจิตสังคมเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องสงสัยหรือจำเลยในคดีอาญา โดยมีเป้าหมายระยะสั้นในการแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤติจัดการความเครียดทางอารมณ์และจิตใจ และหาทางออกของปัญหาที่เผชิญอยู่ ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลเฉพาะทางที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัว การบริหารงานของศาลยุติธรรมดำเนินการโดยสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับของประธานศาลฎีกา

ที่มา: สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2025

15. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบการพิจารณาคดีอาญาและหน่วยงานบริหารงานยุติธรรม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเสีย

16. การบังคับใช้กฎหมายเป็นภารกิจหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะส่วนงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วยตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาคทั่วประเทศ และส่วนสนับสนุน เช่น กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น แม้ว่ากองทัพบกจะสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบังคับใช้กฎหมายได้ในบางสถานการณ์ แต่ไม่รวมอยู่ในขอบเขตของการศึกษานี้เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูล

17. การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญาเป็นภารกิจหลักของเรือนจำกลาง เรือนจำระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และทัณฑสถาน 144 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้ยังมีข้อมูลของสำนักงานคุมประพฤติ และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่สำหรับสถานควบคุมตัวรูปแบบอื่น เช่น เรือนจำทหารและหรือสถานที่เฉพาะอื่น ๆ ยังไม่อยู่ในการศึกษานี้เนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูล

ผลกระทบของอาชญากรรมและงานความยุติธรรมทางอาญา

18. การศึกษานี้พิจารณาเฉพาะผลกระทบสืบเนื่อง (1) ที่มีความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลโดยตรง เช่น ความเสียหายจากการตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิดทางอาญา หรือมีงานวิจัยพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าเป็นผลที่มักเกิดขึ้น (ดูตามเอกสารอ้างอิง) และ (2) สามารถคาดคะเนระดับความเสียหายได้จากข้อมูลที่มีอยู่ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นประเด็นที่ว่าความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงความยุติธรรม ไม่ว่าจะเกิดจากรายได้ ภูมิศาสตร์ เพศ หรือปัจจัยอื่น ๆ อาจทำให้อาชญากรรมและงานกระบวนการยุติธรรมที่ตอบสนองต่ออาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นหรือยืดเยื้อยาวนานขึ้นได้อย่างไร

19. จากแนวคิดดังกล่าว มีต้นทุน 5 ลักษณะที่อยู่ในข่ายการพิจารณา

- ต้นทุนความสูญเสียของเหยื่อผู้เสียหาย และญาติ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเหยื่อ, การสูญเสียทรัพย์สิน, การสูญเสียผลิตภาพเนื่องจากการประสบอาชญากรรมทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมที่สร้างมูลค่า, เวลาและค่าใช้จ่ายในการช่วงการดำเนินคดี รวมถึงค่าทนายความ, และการสูญเสียคุณภาพชีวิต (รวมถึงการเสียชีวิต^{vi}) รวมทั้งยังพิจารณาถึงประเด็นที่เหยื่อสามารถเข้าถึงบริการด้านความยุติธรรม เช่น กลไกการรายงานเหตุที่ปลอดภัย ซึ่งอาจมีผลช่วยบรรเทาปัญหาที่ประชาชนไม่แจ้งเหตุอาชญากรรมเข้าสู่ระบบทางการ
- ต้นทุนที่เกิดกับผู้ต้องสงสัย/จำเลย และญาติ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตในระหว่างขั้นตอนทางคดี (และระหว่างการบังคับใช้กฎหมาย), การสูญเสียผลิตภาพระหว่าง / หรือที่เป็นผลจากการขั้นตอนทางคดี, ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการช่วงการดำเนินคดี รวมถึงค่าทนายความ, และการสูญเสียคุณภาพชีวิต (รวมถึงกรณีผู้ต้องสงสัยเสียชีวิตจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย) การไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หรือไม่ได้รับคำแนะนำทางกฎหมายจากทนายความในเวลาที่เหมาะสมทันท่วงที อาจทำให้อาชญากรรมเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มผู้ขาดโอกาสทางเศรษฐกิจหรือสังคม
- ต้นทุนที่เกิดกับผู้กระทำผิดที่ถูกจำคุก และญาติ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตในระหว่างการจำคุกและหลังการปล่อยตัว, การสูญเสียผลิตภาพทั้งระหว่างการจำคุกและหลังการปล่อยตัว, เวลาและค่าใช้จ่ายในการช่วงการดำเนินคดี รวมถึงค่าทนายความ, และการสูญเสียคุณภาพชีวิต (รวมถึงกรณีผู้ต้องขังถูกทำให้เสียชีวิตในเรือนจำ) การที่ไม่มียุติธรรมสนับสนุนหรือบริการฟื้นฟูหลังพ้นโทษ โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่สามารถจัดการกับขั้นตอนหรือเข้าไม่ถึง หรือระบบต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางการ อาจทำให้การกลับคืนสู่สังคมเป็นไปอย่างยากลำบากและสร้างความเสียเปรียบอีกเป็นวงจรซ้ำ ๆ

- ต้นทุนจากการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตอบสนองต่ออาชญากรรม ซึ่งแบ่งเป็น คือ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วยงบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงการเสียชีวิตและผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่จากการปราบปรามอาชญากรรม, หน่วยงานพิจารณาคดีซึ่งรวมถึงงบประมาณของศาลทั้งหลายและหน่วยบริหารของศาล, หน่วยงานราชทัณฑ์ ดูจากงบประมาณของสถานที่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด, และหน่วยงานป้องกันอาชญากรรม รวมถึงบริการช่วยเหลือผู้เสียหายในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งการตอบสนองต่ออาชญากรรมของหน่วยงานเหล่านี้ ยังขึ้นอยู่กับว่าประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และหน่วยงานสามารถดำเนินการได้ทันต่อสถานการณ์เพียงใด หากมีอุปสรรคในเรื่องการเข้าถึงบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มเปราะบาง ก็อาจกระทบต่อประสิทธิภาพของหน่วยงาน และความเชื่อมั่นของประชาชน
- ต้นทุนที่เป็นผลจากยาเสพติด ทั้งการผลิต การจำหน่าย การตรวจยึดอายัด และความสูญเสียจากการเสพยาเสพติด เฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดที่กำหนดเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เสพ, การสูญเสียผลิตภาพของทั้งผู้เสพและผู้ที่อยู่ในวงจรการผลิตและจำหน่าย, และการสูญเสียคุณภาพชีวิต (รวมถึงการเสียชีวิตจากการใช้ยาเกินขนาด) การใช้มาตรการทางอาญาอย่างเกินควร โดยที่ไม่มีช่องทางทางกฎหมายที่เหมาะสมหรือไม่มีการช่วยเหลือด้านสาธารณสุขให้เข้าถึงได้ อาจยังเพิ่มความเสียหายและเกิดผลที่บ่อนทำลายความเป็นธรรมและความเท่าเทียม

การประเมินผลกระทบ

20. ต้นทุนจากผลกระทบสืบเนื่องตามรายการที่ระบุไว้ข้างต้นประเมินโดยการคำนวณจำนวนรวมของการกระทำ ความผิดอาญา การสืบสวน การพิจารณาคดี และการจำคุกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในแต่ละปี กับมูลค่าความสูญเสียเฉลี่ยที่เป็นผลจากการกระทำ ความผิด การดำเนินคดี และการจำคุก ซึ่งคิดเป็นตัวเงิน ในบางกรณีจะคำนวณตามประเภทของอาชญากรรม และ/หรือความรุนแรงของผลกระทบก่อน แล้วจึงนำตัวเลขประมาณการที่ได้มารวมกัน ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนบทบาทของการเข้าถึงความยุติธรรมที่มีส่วนในการกำหนดผลกระทบจากอาชญากรรมได้ดีขึ้น การวิเคราะห์ในขนาดนี้อาจต้องบูรณาการข้อมูลที่จำแนกรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการทางกฎหมาย อุปสรรคในการยุติข้อพิพาท และประสิทธิภาพของบริการของหน่วยงานยุติธรรมในด้านหน้าด้วย

21. ประเด็นสำคัญที่ควรตระหนักคืออาชญากรรมแต่ละประเภทมีแนวโน้มที่จะได้รับรายงานเข้าระบบทางการในระดับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะและความรุนแรง ยกตัวอย่างเช่น ในหลายประเทศส่วนใหญ่ สถิติทางการของคดีเกี่ยวกับการฆ่ามักค่อนข้างเชื่อถือได้ เนื่องจากมีผลกระทบที่ชัดเจนรุนแรง ในขณะที่สถิติคดีเกี่ยวกับการทุจริต อาชญากรรมทางการเงิน หรือการค้ายาเสพติด ที่บันทึกได้มักเป็นเพียงเศษเสี้ยวของเหตุที่เกิดขึ้นจริง แม้ว่าการขึ้นนี้จะสามารถดึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนอกเหนือจากสถิติคดีทางการ สำหรับอาชญากรรมบางประเภท (โดยเฉพาะอาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ) แต่การรายงาน

ต่ำกว่าความเป็นจริงก็ยังคงเป็นข้อจำกัด การที่ประชาชนไม่แจ้งเหตุอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่มักมีสาเหตุมาจากอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรม เช่น การถูกตีตรา ความกังวลเรื่องต้นทุน ความกลัวการแก้แค้น หรือการขาดความตระหนักรู้ เหล่านี้ยิ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไว้ในการประเมินต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจภาพกว้าง

22. แหล่งข้อมูลสำคัญที่ใช้อ้างอิงจำนวนอาชญากรรม จำนวนคดีในชั้นพิจารณาของศาล และการผู้ถูกจำคุก ได้แก่

- สถิติอาชญากรรมภาพรวมของประเทศที่จัดทำโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรายงานจำนวนอาชญากรรมที่ได้รับแจ้งและมีการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่
- การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนระดับประเทศ (NCVS) โดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งระบุจำนวนการประสบอาชญากรรมของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สำรวจ (ดูกล่องข้อความที่ 1.2)
- การสำรวจเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่องที่เกิดจากการโดยหน่วยงานรัฐ สถาบันวิจัย และองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ในหัวข้อที่รายงานสถิติอาชญากรรมทางการและการสำรวจภาคประชาชน (NCVS) ยังไม่สามารถสะท้อนตัวเลขได้ดีพอ เช่น ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว และการทารุณกรรมเด็ก
- รายงานประจำปีของศาลยุติธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งระบุจำนวนคดีอาญาที่พิจารณาโดยศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา
- สถิติจำนวนผู้ต้องขังประจำปี โดยกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

กล่องข้อความ 1.2 ภาพรวมของการสำรวจการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในประเทศไทย

การสำรวจการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแห่งชาติ (NCVS) เป็นเครื่องมือที่ใช้กันทั่วไปในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความชุกของอาชญากรรม และผลกระทบจากมุมมองของผู้ตกเป็นเหยื่อ ในประเทศไทย มีการดำเนินการสำรวจ NCVS ทั่วประเทศภายใต้ชื่อโครงการการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน ในกำกับของสำนักงานกิจการยุติธรรม (กระทรวงยุติธรรม) ตั้งแต่ปี 2551 แต่ทั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตและระเบียบวิธีการสำรวจอย่างมาก ข้อมูลที่ใช้ในรายงานนี้มาจากการสำรวจรอบปี 2565 (สำนักงานกิจการยุติธรรมและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566)

NCVS ของไทยเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการสำรวจเหยื่ออาชญากรรมที่มุ่งค้นหาระดับการไม่แจ้งเหตุอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งเรียกว่า “Dark figure of crime” โดยอาชญากรรมและประเภทของอาชญากรรมมีนิยามตามกฎหมาย (เช่นเดียวกับในรายงานนี้) และขอให้ผู้ตอบแบบสำรวจรายงานเฉพาะการตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดที่มีโทษตามกฎหมาย อีกแนวทางหนึ่งของการสำรวจเหยื่ออาชญากรรมจะเน้นไปที่การรับรู้

ของผู้ตอบสิ่งที่ถือว่าเป็นอาชญากรรม โดยเน้นประสบการณ์ส่วนตัวที่ประสบกับการกระทำและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Van Dijk, J. 2015)

การสำรวจนี้ เก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ (เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ อาชีพ ขนาดครัวเรือน) และเหตุการณ์การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ผู้ตอบหรือสมาชิกในครัวเรือนประสบในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (รายละเอียดของเหยื่อและผู้กระทำความผิด ลักษณะการกระทำ ความเสียหายที่เกิดขึ้นรวมถึงค่ารักษาพยาบาล การจ้างหน่วยงาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการคดีของหน่วยงานดังกล่าว) ครอบคลุมอาชญากรรม 6 หมวดหมู่ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดทางเพศ การฉ้อโกงและหลอกลวง อาชญากรรมไซเบอร์ และความผิดอื่น ๆ (รวมถึงการติดสินบนและการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่)

การสำรวจ NCVS ปี 2565 มีกลุ่มตัวอย่างระดับประเทศจำนวน 3,021 คน ซึ่งถือเป็นตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนรวม 8,032 คน โดยมีผู้ประสบอาชญากรรม 688 คน รายงานว่าตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมรวม 765 ครั้ง ได้แก่ อาชญากรรมรุนแรง 280 ครั้ง ซึ่งรวมถึงอุบัติเหตุทางจราจร 134 ครั้ง ฆาตกรรมและพยายามฆ่า 49 ครั้ง (เกี่ยวข้องกับการอาวุธปืน 17 ครั้ง) และการทำร้ายร่างกาย 44 ครั้ง, อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน 121 ครั้ง ประกอบด้วยการลักทรัพย์ในเคหสถาน (20 ครั้ง) การทำลายทรัพย์สินและการโจรกรรมยานพาหนะ (18 ครั้ง) และการปล้น การล้วงกระเป๋า และการชิงทรัพย์ (26 ครั้ง) การลักทรัพย์และการกรรโชกในรูปแบบอื่น ๆ (57 ครั้ง), การฉ้อโกง 245 ครั้ง, และอาชญากรรมไซเบอร์ 25 ครั้ง, การล่อลวงละเมิดทางเพศ 54 ครั้ง โดยเฉพาะเป็นการทำร้ายทางเพศ 15 ครั้ง ข่มขืน 14 ครั้ง และการคุกคามทางเพศ 12 ครั้ง, และอาชญากรรมที่จัดอยู่ในหมวดอื่น ๆ อีก 40 ครั้ง รวมถึงการติดสินบน 14 ครั้ง

NCVS ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพกาย ผลกระทบต่อสุขภาพจิต ความเสียหายต่อทรัพย์สิน และการสูญเสียคุณภาพชีวิตที่เหยื่อต้องเผชิญ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับความหวาดกลัวอาชญากรรมของผู้ตอบแบบสำรวจ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ได้ถูกกล่าวถึงและนำมาพิจารณาในงานชิ้นนี้ตามความเหมาะสม ในทางตรงกันข้าม รายงาน NCVS ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายจากความช่วยเหลือทางวิชาชีพ และค่าใช้จ่ายทางกฎหมายที่เหยื่อต้องแบกรับ แม้ว่าประเด็นเหล่านี้จะถูกรวบรวมไว้ในแบบสอบถามก็ตาม

มีข้อสังเกตทั่วไป 3 ประการเกี่ยวกับ NCVS ของไทย

ประการแรก ผลจากแต่ละรอบการสำรวจมีความผันผวนอย่างมาก ตัวอย่างเช่น อัตราอาชญากรรม (ต่อประชากร 100,000 คน) จากการสำรวจปี 2565 ต่ำกว่าปี 2564 ระหว่าง 10 ถึง 100 เท่า ขึ้นอยู่กับประเภทอาชญากรรม การเปลี่ยนแปลงในวิธีการสุ่มตัวอย่างและการดำเนินการสำรวจอาจเป็นสาเหตุสำคัญของความแตกต่างนี้ เช่น การสำรวจปี 2565 ดำเนินการในพื้นที่เชิงพาณิชย์เป็นหลัก ในขณะที่การสำรวจปี 2564 มุ่งเน้นพื้นที่อยู่อาศัยเป็นหลัก นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2564 แบบสอบถามยังถูกปรับให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งอาจเพิ่มความมั่นใจในการตอบคำถามบางข้อ แต่ก็ทำให้ผู้ตอบไม่สามารถสอบถามเพื่อขอคำอธิบายเพิ่มเติมได้

ประการที่สอง ควรสังเกตว่าหมวดอาชญากรรม เช่น การข่มขืน การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงระหว่างคู่รัก และการทารุณกรรมเด็ก จัดเป็นอาชญากรรมที่พบการรายงานต่ำในการสำรวจเหยื่ออาชญากรรม (Langton, L., Planty, M. และ J.P. Lynch, 2017) กรณีการล่วงละเมิดทางเพศ 54 ครั้ง ที่มีผู้ตอบในการสำรวจ NCVS ปี 2565 คิดเป็นอัตราร้อยละ 1.8 ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ขณะที่ความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้ถูกแยกออกมาในแบบสอบถาม ทั้งนี้ กล้องข้อความ 3.1 กล่าวถึงผลการสำรวจ NCVS โดยเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลอื่นเกี่ยวกับความชุกของความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศในประเทศไทย

ประการที่สาม การสูญเสียชีวิตจากอาชญากรรมดูเหมือนจะถูกแทนค่าเกินจริงในผลการสำรวจ NCVS ปี 2565 โดยมีรายงานการเสียชีวิต 43 กรณี ซึ่ง 23 กรณีเกิดจากอุบัติเหตุทางจราจร และอีก 20 กรณีเกิดจากการฆาตกรรม (นอกจากนี้ยังมีการพยายามฆ่าอีก 29 ครั้ง) หากนำตัวเลขนี้ไปประมาณการกับประชากรทั้งหมดที่มีอายุเกิน 18 ปี จะเท่ากับว่ามีการเสียชีวิตจากอาชญากรรมมากกว่า 300,000 รายต่อปี (อัตราการเสียชีวิต 535 ต่อประชากร 100,000 คน) ซึ่งผลลัพธ์นี้แตกต่างอย่างมากจากตัวเลขรายงานสถิติผู้เสียชีวิตบนท้องถนนในประเทศไทยจำนวน 14,737 ราย ในปี 2565 ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยจากจำนวนนั้น ที่เกิดจากพฤติกรรมอาชญากรรม เช่น การขับรถโดยประมาท ด้วยตัวเลขที่แตกต่างอย่างมากเช่นนี้ ข้อมูลจาก NCVS เกี่ยวกับการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมจึงควรใช้โดยพิจารณาพร้อมกับแหล่งข้อมูลอื่น เพื่อให้สะท้อนภาพรวมสถานการณ์ระดับประเทศได้อย่างครบถ้วนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ที่มา: (สำนักงานกิจการยุติธรรมและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566; Van Dijk, J.J.M. & M. De Castelbajac, 2015; Langton, L., Planty, M. และ J.P. Lynch, 2017), (ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน, 2566)

23. แหล่งข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผลกระทบจากการกระทำผิดอาญาและงานความยุติธรรมทางอาญา ได้แก่

- การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนระดับประเทศ (NCVS) ให้ข้อมูลการสูญเสียที่เป็นผลจากอาการบาดเจ็บทางร่างกายของเหยื่ออาชญากรรม (ไม่รวมการเสียชีวิต) และการสูญเสียทรัพย์สิน
- การประมาณการผลกระทบด้านสุขภาพจิตจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม อ้างอิงจากการสำรวจระดับชาติสุขภาพจิตของคนไทยระดับชาติ (TNMHS) ซึ่งดำเนินการและเผยแพร่โดยกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงการสำรวจเก็บข้อมูลเฉพาะเรื่อง อื่น ๆ
- สถิติจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ในรายงานประมาณการสุขภาพโลก (Global Health Estimates) เกี่ยวกับจำนวนผู้เสียชีวิต ดัชนีการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALY) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียปีสุขภาวะจากความบกพร่องทางสุขภาพหรือความพิการ (YLD) อันเป็นผลจาก (1) ความรุนแรงระหว่างบุคคล (2) ความผิดปกติทางสุขภาพจิต (3) การแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย และ (4) การใช้ยาเสพติด (ดูกล่องข้อความที่ 1.3)

- สถิติจากศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน ให้ข้อมูลจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน
- สถิติจาก UNODC เกี่ยวกับการเสียชีวิตในเรือนจำจากสาเหตุที่ไม่ใช่การเจ็บป่วย (การฆ่าตัวตาย ฆาตกรรม หรืออุบัติเหตุ)
- รายงานวิจัยของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ที่ให้ประมาณการต้นทุนด้านระยะเวลาและด้านค่าใช้จ่ายในช่วงการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในมุมมองของผู้เสียหาย จำเลย ผู้ต้องขัง และญาติ

กล่องข้อความ 1.3 การสูญเสียปีสุขภาวะ ปีที่สูญเสียการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และปีที่สูญเสียเนื่องจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพหรือความพิการ

ดัชนีการสูญเสียปีสุขภาวะ (Disability-adjusted life-years: DALYs) ประกอบด้วย จำนวนปีสุขภาวะที่สูญเสียจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Years of life lost: YLLs) และจำนวนปีสุขภาวะที่สูญเสียเนื่องจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพหรือความพิการ (Years lived with disability: YLDs) เป็นดัชนีชี้วัดสำคัญในงานสาธารณสุขที่ใช้วัดภาระของโรคและการบาดเจ็บต่อประชากร

YLLs คำนวณโดยการนำจำนวนการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากสาเหตุเฉพาะ มาคูณกับอายุคาดเฉลี่ยเพื่อหาประมาณการจำนวนปีที่สูญเสียไปก่อนเวลาอันควรเนื่องจากสาเหตุนั้น

YLDs คำนวณโดยปัญหาสุขภาพ มาคูณกับ “ค่าถ่วงน้ำหนักความบกพร่องทางสุขภาพ” ของภาวะนั้น ๆ และระยะเวลาเฉลี่ยของภาวะบกพร่องทางสุขภาพ เพื่อประมาณจำนวนปีที่ต้องใช้ชีวิตอยู่กับความบกพร่องพิการ โดยคำนึงถึงความรุนแรงของภาวะนั้น ค่าน้ำหนักความบกพร่องพิการถูกกำหนดจากการสำรวจประชากรตัวอย่างในหลายประเทศ เพื่อสะท้อนการรับรู้เกี่ยวกับการสูญเสียสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับแต่ละภาวะ (WHO, 2020) YLDs มุ่งเน้นเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพที่ไม่ถึงขั้นเสียชีวิต ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบของโรคและการบาดเจ็บต่อความสามารถในการทำงานและคุณภาพชีวิตของบุคคล

ดัชนี DALYs รวมเอา YLLs และ YLDs เข้าด้วยกัน เป็นตัวชี้วัดเดียวของการตายและการเจ็บป่วยเพื่อการประเมินที่ครอบคลุมถึงผลกระทบด้านสุขภาพโดยรวมจากภาวะหรือปัจจัยเสี่ยงเฉพาะแต่ละปัญหาหรือสาเหตุ

แนวทางดังกล่าว ถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกเพื่อประเมินภาระโรคทั่วโลก (Murray C.J.L. และ A.D. Lopez, 1996) และต่อมาได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเป็นวิธีมาตรฐานในการเปรียบเทียบความรุนแรงและผลกระทบของโรคและการบาดเจ็บต่าง ๆ ต่อสุขภาพประชากรในแต่ละประเทศ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของการแทรกแซงด้านสุขภาพและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

ที่มา: (WHO, 2020[5]; Murray C.J.L. และ A.D. Lopez, 1996)

การกำหนดมูลค่าทางการเงิน

24. ขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์ผล คือการกำหนดมูลค่าทางการเงินให้กับผลกระทบที่ศึกษา เพื่อใช้ประเมินต้นทุน โดยทั่วไป ต้นทุนจะพิจารณาจากมุมมองเชิงสังคม

25. แนวคิดและวิธีการที่ใช้เป็นหลักในการคำนวณมูลค่าทางการเงินประกอบด้วย

- รายได้เฉลี่ยของบุคคลและค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย เพื่อใช้วัดการสูญเสียผลิตภาพและต้นทุนค่าเสียโอกาส
- มูลค่าของชีวิตเชิงสถิติ (VSL) เพื่อประกอบการคำนวณคุณภาพชีวิตที่สูญเสียไปเนื่องจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (ดูกล่องข้อความที่ 1.4)
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวประชากร (GDP per capita) เพื่อประกอบการคำนวณมูลค่าการสูญเสียสุขภาพจากความบกพร่องทางสุขภาพ^{vii}
- ต้นทุนการดูแลสุขภาพและค่าบริการโรงพยาบาลหลายลักษณะ ที่สำรวจจากกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลในประเทศไทย อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาต้นทุนรายโรค ระยะ 5 ปี โดยสำนักพัฒนากลุ่มโรคร่วมไทย เป็นตัววัดมูลค่าของบริการด้านสุขภาพ (สำนักพัฒนากลุ่มโรคร่วมไทย, ม.ป.ป.)

กล่องข้อความ 1.4 มูลค่าชีวิตเชิงสถิติ

แนวคิดเรื่องมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (Value of a Statistical Life: VSL) หมายถึง มูลค่าทางการเงินที่สังคมยินดีจ่ายเพื่อลดความเสี่ยงในการเสียชีวิต และมักถูกใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ของนโยบายด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย แม้ว่าการกำหนดมูลค่าทางการเงินให้กับชีวิตมนุษย์อาจดูซับซ้อนในเชิงจริยธรรม แต่วิธีนี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือทางปฏิบัติสำหรับผู้กำหนดนโยบายในการประเมินประโยชน์ของมาตรการที่มุ่งลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิต

นักเศรษฐศาสตร์และนักวิเคราะห์นโยบายได้พัฒนาวิธีการหลักสองแบบในการประมาณค่า VSL ได้แก่ วิธีการสังเกตการตัดสินใจ (Revealed Preference Method) และ วิธีการสอบถามความพึงพอใจ (Stated Preference Method) โดยทั้งสองวิธีดังกล่าว อาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์และการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อคำนวณค่าประมาณที่สะท้อนถึงความเต็มใจของบุคคลในการจ่ายเงินเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตในระดับเล็กน้อย (Viscusi, W. K. และ J. E. Aldy, 2003) วิธีการสังเกตการตัดสินใจจะวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างงานที่มีระดับความเสี่ยงต่างกัน เพื่ออนุมานถึงการประเมินมูลค่าชีวิตโดยปริยายของบุคคล ในทางกลับกัน วิธีการสอบถามความพึงพอใจจะทำการสำรวจบุคคลเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อลดความเสี่ยง หรือความเต็มใจที่จะยอมรับค่าตอบแทนเพื่อความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้สามารถประมาณค่า VSL ได้โดยตรง (Thaler, R. H. และ C. R. Sunstein, 2009)

แม้จะเป็นวิธีการที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย แนวคิดเรื่องมูลค่าชีวิตเชิงสถิติยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ค่าประมาณ VSL อาจสะท้อนถึงความแตกต่างของมูลค่าชีวิตระหว่างบุคคล กลุ่มประชากร หรือชนชั้นทางเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายทางจริยธรรม ด้วยเหตุนี้ ผู้กำหนดนโยบายจึงมักได้รับคำแนะนำให้เลือกใช้ค่า VSL เดียวที่เป็นตัวแทนของความต้องการโดยรวมของทั้งสังคมในการประเมินทางเลือก นอกจากนี้ ความน่าเชื่อถือของค่าประมาณ VSL ยังขึ้นอยู่กับสมมติฐานและคุณภาพของข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนในการวิเคราะห์นโยบาย

ที่มา: (Viscusi, W. K. และ J. E. Aldy, 2003; Thaler, R. H. และ C. R. Sunstein, 2009)

ผลการศึกษา

26. ตารางที่ 1.1 สรุปการประเมินต้นทุนความสูญเสียจากอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมซึ่งส่งผลต่อสังคมไทย พร้อมระบุแหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นพื้นฐานในการคำนวณต้นทุนดังกล่าว

27. มูลค่าความสูญเสียที่ประเมินได้ในปี 2565 คิดเป็นจำนวนรวม 973,000 ล้านบาท หรือเทียบเท่าร้อยละ 5.6 ของ GDP ของประเทศไทย

28. เสียอาชญากรรมและครอบครัวของเหยื่อเป็นผู้แบกรับต้นทุนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51 ของภาพรวม) ซึ่งสัดส่วนใหญ่ที่สุดมาจากการสูญเสียคุณภาพชีวิต (ร้อยละ 33 ของภาพรวม) ถัดมาเป็นต้นทุนของผู้ต้องสงสัย/จำเลยและครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่มาจากค่าใช้จ่ายในการชั่งการดำเนินคดีและค่าทนายความ มีมูลค่าประมาณ 185,000 ล้านบาท (ร้อยละ 19 ของภาพรวม) ส่วนต้นทุนสาธารณะซึ่งส่วนใหญ่เป็นงบประมาณที่จัดสรรให้กับกับหน่วยงานยุติธรรมทางอาญา มีมูลค่าประมาณ 160,000 ล้านบาท (ร้อยละ 16 ของภาพรวม) และตัวเลขที่แม้จะต่ำกว่าแต่ก็มีความสำคัญมาก คือมูลค่าความสูญเสียจากการใช้ยาเสพติดที่เกิดกับผู้เสพ (83,000 ล้านบาท) และมูลค่าความสูญเสียจากการถูกจำคุกที่เกิดกับผู้กระทำผิดและต้นทุนที่เกิดกับญาติ (46,000 ล้านบาท)

ตารางที่ 1.1: ประมาณการต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย (ปี 2565)			
องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	แหล่งที่มา	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
ต้นทุนของเหยื่อผู้เสียหายและครอบครัว	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	NCVS, TCMC	35 520
	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	NCVS, TCMC	ไม่มีข้อมูล (NA)
	ความเสียหายต่อทรัพย์สิน	-	54 923
	การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	NCVS, RTP	81 498
	ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ	TNMHS, WHO, NSO	217
	การสูญเสียคุณภาพชีวิต	TCJ, RTP, TIJ	326 281
	ผลรวมย่อย		498 438
ต้นทุนของผู้ต้องสงสัย / จำเลยและครอบครัว	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	-	ไม่มีข้อมูล (NA)
	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	-	ไม่มีข้อมูล (NA)
	การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	WHO, NSO	1 216
	ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ	TCJ, RTP, TIJ	178 606
	การสูญเสียคุณภาพชีวิต	WHO, VSL, WB	5 389
	ผลรวมย่อย		185 211
ต้นทุนจากการใช้ยาเสพติด	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	-	ไม่มีข้อมูล (NA)
	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	-	ไม่มีข้อมูล (NA)

ตารางที่ 1.1: ประมาณการต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย (ปี 2565)			
	การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	WHO, NSO, VSL	18 571
	การสูญเสียคุณภาพชีวิต	WHO, WB	64 646
	ผลรวมย่อย		83 217
ต้นทุนของผู้ต้องขังและครอบครัวจากการจำคุก	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	-	ไม่มีข้อมูล (NA)
	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	-	ไม่มีข้อมูล (NA)
	การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	TCJ, NSO	22 893
	ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ	TCJ, RTP, TIJ	14 748
	การสูญเสียคุณภาพชีวิต	TCJ, UNODC, VSL	8 818
	ผลรวมย่อย		46 459
ต้นทุนสาธารณะ	การบังคับใช้กฎหมาย	RTP, MoJ, NSO, VSL	116 282
	การบริหารงานยุติธรรม	MoJ	17 139
	ศาล	MoJ, TCJ	7 615
	ระบบราชทัณฑ์	MoJ	17 563
	การช่วยเหลือเหยื่อ	MoJ, MoSDHS	981
	ผลรวมย่อย		159 579
รวม			972 904

ที่มา: ผลการศึกษ

บทที่ 2 รายละเอียดการประเมินต้นทุน

ต้นทุนของเหยื่อผู้เสียหายและญาติ

29. จากผู้ตอบแบบสำรวจ NCVS เมื่อนำมาคำนวณอัตราการเกิดอาชญากรรมพบว่า ในปี 2565 มีประชากรอายุมากกว่า 18 ปี จำนวน 5.4 ล้านคน เคยประสบอาชญากรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.2 ของประชากรในกลุ่มอายุดังกล่าว นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงจำนวนอาชญากรรมที่ไม่อยู่ในขอบข่ายการสำรวจ NCVS เช่น ความรุนแรงต่อเด็ก

30. อาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญาก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านต่อเหยื่อผู้เสียหายและญาติ ซึ่งการศึกษาสามารถประเมินได้ในระดับที่ครอบคลุมพอสมควร แม้จะไม่ทั้งหมด (ดูตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของเหยื่อผู้เสียหาย (ปี 2565)		
องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกาย	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	35 520
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิต	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	ไม่มีข้อมูล (NA)
การสูญเสียทรัพย์สิน	ทรัพย์สินส่วนบุคคลที่เสียหายจากอาชญากรรม (ไม่รวมอาชญากรรมไซเบอร์)	26 260
	ความเสียหายรวมจากอาชญากรรมไซเบอร์	28 662
การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	ชีวิตที่สูญเสียจากความรุนแรงระหว่างบุคคล	19 235
	ความพิการที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ	40 265

ตารางที่ 2.1: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของเหยื่อผู้เสียหาย (ปี 2565)		
	ชีวิตที่สูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม	19 632
	ความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม	2 365
ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และค่าทนายความ	ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และค่าทนายความ	217
การสูญเสียคุณภาพชีวิต	ชีวิตที่สูญเสียจากความรุนแรงระหว่างบุคคล	140 574
	ความพิการที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ	78 738
	ชีวิตที่สูญเสียจากอุบัติเหตุทางจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม	102 345
	ความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุทางจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม	4 624
รวม		498 438

ที่มา: ผลการศึกษา

31. ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทุกประเภทรวมถึงความต้องการทางการแพทย์ในช่วงระยะเวลาถึง 12 เดือนหลังเกิดเหตุ ประมาณการไว้ที่ 36,000 ล้านบาท

32. รายงานนี้ประเมินผลกระทบทางสุขภาพจิตที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลเฉพาะของอาชญากรรมประเภทนี้ (ดูตาราง 2.1) แต่ไม่ได้คำนวณต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิตจากเหตุดังกล่าว

33. การสูญเสียทรัพย์สินส่วนบุคคลที่เป็นผลมาจากอาชญากรรมทุกประเภท ยกเว้นอาชญากรรมไซเบอร์ และค่าใช้จ่ายเพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นสูงสุด 12 เดือนหลังจากตกเป็นเหยื่อ ประมาณการไว้ที่ 26,000 ล้านบาท ตัวเลขนี้น้อยกว่าความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมไซเบอร์ที่รายงานโดยผู้เสียหายทั้งบุคคลและสถานประกอบการ ซึ่งอยู่ที่ 29,000 ล้านบาท

34. การสูญเสียผลิตภาพจากการเสียชีวิตเนื่องจากเหตุความรุนแรงระหว่างบุคคล ประมาณการไว้ที่ 19,000 ล้านบาท การสูญเสียผลิตภาพจากภาวะผิดปกติทางสุขภาพจิตที่เป็นผลจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ 40,000 ล้านบาท และการสูญเสียผลิตภาพจากการเสียชีวิตและความพิการจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม อยู่ที่ 20,000 ล้านบาท และ 2,000 ล้านบาท ตามลำดับ

35. ค่าใช้จ่ายในการช่วงการดำเนินคดี รวมถึงค่าทนายความประมาณการไว้ที่ 200 ล้านบาท สำหรับคดีอาญาทั้งหมด

36. สุดท้าย การสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากการเสียชีวิตจากเหตุความรุนแรงระหว่างบุคคลมีมูลค่าประมาณ 141,000 ล้านบาท การสูญเสียคุณภาพชีวิตจากภาวะผิดปกติทางสุขภาพจิตที่เป็นผลจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ 79,000 ล้านบาท และการสูญเสียคุณภาพชีวิตและความพิการจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม 102,000 ล้านบาท และ 5,000 ล้านบาท ตามลำดับ

37. ผลการศึกษาตัวเลขต้นทุนด้านผลกระทบทางสุขภาพจิตของเหยื่อผู้เสียหายจากความรุนแรงระหว่างบุคคล ทั้งในแง่ของการสูญเสียผลิตภาพและการสูญเสียคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการระหว่างประเทศ^{viii}

กล่องข้อความ 2.1 การประมาณการความชุกของความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทย

สถิติทางการเกี่ยวกับระดับของปัญหาความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทยถือว่า มีจำกัด ข้อมูลอาชญากรรมจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (RTP) ระบุว่าในปี 2565 มีการข่มขืนเกิดขึ้นทั่วประเทศจำนวน 1,525 ครั้ง และ “อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ” จำนวน 1,303 ครั้ง คิดเป็นอัตรา 2.6 และ 2.2 ครั้งต่อประชากร 100,000 คนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปตามลำดับ ขณะที่ในปีเดียวกัน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้บันทึกเหตุความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 2,347 ครั้ง คิดเป็นอัตรา 4.1 ครั้งต่อประชากร 100,000 คนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบว่าในหลายประเทศ สถิติอาชญากรรมทางเพศและข้อมูลการตกเป็นเหยื่อมักประเมินความชุกของอาชญากรรมลักษณะดังกล่าวต่ำกว่าความเป็นจริงอย่างมาก (Walby, S. and A. Myhill, 2001; Scurich, 2020) ความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวเป็นรูปแบบอาชญากรรมที่แพร่หลายและซ่อนเร้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก เนื่องจากเหยื่อมักไม่เปิดเผย และกลไกการแจ้งเหตุอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่มักไม่ตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขา เพื่อจัดการปัญหานี้ นักสังคมศาสตร์ได้พัฒนาวิธีการเฉพาะเพื่อเข้าถึงเหยื่อและทำความเข้าใจสถานการณ์และผลกระทบจากประสบการณ์ความรุนแรง โดยเน้นการใช้แบบสำรวจเฉพาะเรื่อง เช่น การสำรวจความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงระหว่างคู่รักในสหรัฐอเมริกา (US National Intimate Partner and Sexual Violence Survey) (Kresnow, M-J. et al., 2021) ซึ่งนำไปสู่การประเมินความชุกของความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวระดับใหม่อย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาแบบหลายประเทศขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับสุขภาพของผู้หญิงและความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้หญิง (WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women) ถือเป็นก้าวที่สำคัญในการทำความเข้าใจความรุนแรงต่อผู้หญิงทั่วโลก (García-Moreno, C., et al., 2005) รายงานดังกล่าว ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความชุก รูปแบบ และผลกระทบของความรุนแรงต่อผู้หญิงจาก 10 ประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีที่เน้นความต้องการและความกังวลของผู้ตอบแบบสำรวจในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย รายงานได้พบว่าระดับความชุกของความรุนแรงสูงกว่าที่เคยคาดการณ์ไว้มาก ต่อมา WHO ได้ขยายขอบเขตและปรับปรุงระเบียบวิธีในการประมาณการความชุกของความรุนแรงต่อผู้หญิง (WHO, 2013; WHO, 2021) และตามการประมาณการล่าสุด พบว่า ร้อยละ 24 ของหญิงไทยอายุ 15-49 ปี เคยประสบความรุนแรงทางร่างกายและ/หรือทางเพศจากคู่ครองตลอดช่วงชีวิต (WHO, 2021)

โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานของ WHO การสำรวจในปี 2561 ที่ครอบคลุมผู้หญิงที่แต่งงานหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นมากกว่า 2,400 คนใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย พบอัตราความชุกที่ต่ำกว่าเล็กน้อย โดยร้อยละ 15 ของผู้ตอบรายงานว่าเคยประสบความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจจากคู่รักฝ่ายชาย (Chuemchit, M. et al., 2018) ทั้งนี้ มีรายงานความรุนแรงในครอบครัวระดับสูงในกลุ่มผู้หญิง เด็ก และผู้สูงอายุ ในบริบททางสังคมเฉพาะอื่น ๆ เช่น ในชุมชนชนเผ่าทางภาคเหนือของประเทศไทย (Panjaphothiawat, N. et al, 2021) การสำรวจในกลุ่มตัวอย่างประชากรย่านชานเมืองตอนเหนือของกรุงเทพฯ อายุ 16-25 ปี พบว่าร้อยละ 38 เคยถูกทำร้ายในบางรูปแบบ (ร้อยละ 5.8 เคยถูกข่มขืน ร้อยละ 11.7 ถูกทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 31.8 ถูกทำร้ายทางจิตใจ) (Jirapramukpitak, T., Prince, M. และ T. Harpham, 2005)

การทบทวนงานวิจัย 15 เรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงระหว่างคู่รักในประเทศไทยที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2546 ถึง 2559 พบว่า อัตราความชุกตลอดชีวิตอยู่ระหว่างร้อยละ 14 ถึง 34 สำหรับผู้หญิง และร้อยละ 3 ถึง 30 สำหรับผู้ชาย (Winzer, 2019)

แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ชี้ให้เห็นว่าสถิติทางการประเมินความชุกของความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทยต่ำกว่าความเป็นจริงอย่างมาก และแม้จะไม่สามารถเปรียบเทียบโดยตรงกับผลจากการสำรวจเฉพาะเรื่อง แต่ก็สนับสนุนข้อค้นพบเหล่านั้น

ในการสำรวจ NCVS ของไทยปี 2565 ร้อยละ 1.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามรายงานว่าเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (ดู กล้องข้อความ 2.1) แม้อัตราการตกเป็นเหยื่อจาก NCVS จะไม่สามารถ เปรียบเทียบโดยตรงกับอัตราความชุกที่ประมาณการในงานวิจัย แต่ข้อมูลก็ไม่ขัดแย้งกัน หากสมมติว่า 1 ใน 4 ของกรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศที่รายงานใน NCVS เป็นกรณีที่เพิ่งเกิดขึ้น (กล่าวคือ เหยื่อไม่เคยถูกกระทำมาก่อน) จะสามารถประมาณอัตราความชุกตลอดชีวิตเฉลี่ยที่ร้อยละ 20 ในประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป (ทั้งหญิงและชาย) สำหรับความรุนแรงในครอบครัว เครือข่ายศูนย์พึ่งได้ (OSCC) รายงานว่าได้ให้ความช่วยเหลือแก่เหยื่อ 16,890 รายในปี 2565 (คิดเป็น 29.1 ราย ต่อประชากร 100,000 คนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป) เมื่อพิจารณาว่ามีเพียง ส่วนน้อยของเหยื่อทั้งหมดที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลและรายงานสาเหตุของการบาดเจ็บ และเครือข่ายนี้ มีอยู่ในโรงพยาบาลเพียงประมาณร้อยละ 60 ทั่วประเทศ ตัวเลขดังกล่าวจึงบ่งชี้ถึงอัตราความชุกตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับผลการสำรวจเฉพาะเรื่อง

หมายเหตุ: ความแตกต่างในการเปรียบเทียบระหว่างอัตราการตกเป็นเหยื่อจาก NCVS ของไทยและอัตราความชุกที่ประมาณการใน งานวิจัย เกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่า การสำรวจการตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมถามผู้ตอบเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ในขณะที่อัตราอุบัติการณ์วัดกรณีใหม่ในช่วงเวลา 12 เดือน และอัตราความชุกวัดจำนวนกรณีทั้งหมดตลอดช่วงชีวิตของเหยื่อ

ที่มา: Chuemchit et al. (2018), García-Moreno et al. (2005), Jirapramukpitak, T., M. Prince and T. Harpham (2005), Kresnow et al. (2021), Panjaphothiwat et al. (2021), Scurich (2020), Walby and Myhill (2001), WHO (2013), WHO (2021), Winzer (2019).

38. ต่อไปนี้จะเป็นการอธิบายกระบวนการคำนวณตัวเลขประมาณการและแหล่งที่มาในแต่ละองค์ประกอบ ของต้นทุนความสูญเสียจากอาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญา ที่เกิดแก่เหยื่อและญาติ

ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกาย

39. การสำรวจ NCVS รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านชีวิตร่างกายจากการตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม (แบบสอบถาม A ส่วนที่ 4) ในปี 2565 ผู้ตอบ 74 คนระบุว่าได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยที่ ไม่จำเป็นต้องหยุดงาน ขณะที่ผู้ตอบ 131 คนรายงานว่าต้องการพักรักษาเป็นเวลาหลายวัน เมื่อพิจารณาว่า ผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้น 3,021 คน เป็นตัวแทนของสมาชิกในครัวเรือน 8,032 คน ผลที่ได้จึงชี้ว่า ประชากร เกือบ 1 ล้านคนต้องหยุดงานเพื่อดูแลรักษาตัวจากเหตุอาชญากรรมในปี 2565 และอีกครั้งล้านได้รับ บาดเจ็บเล็กน้อย

40. แม้ว่าแบบสำรวจ NCVS จะมีข้อคำถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาตัวที่เหยื่อผู้เสียหายต้อง จ่าย แต่ในรายงานสรุปผลการสำรวจปี 2565 ไม่ได้เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว การประเมินค่าใช้จ่ายจึงอาศัย ข้อมูลผลกระทบทางด้านชีวิตร่างกายจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจากรายงาน NCVS มาคำนวณ รวมกับค่าเฉลี่ยต้นทุนการให้บริการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน และอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จากงานของอรัญญ์ เขียวเจริญ และคณะ ที่รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลในประเทศไทย^{ix}

ได้เป็นตัวเลขประมาณการค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกายจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในช่วง 12 เดือนก่อนการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล รวม 35,500 ล้านบาท เทียบเท่ากับร้อยละ 5.6 ของค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทยในปี 2565^x

41. อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังสองประการ ประการแรกดังที่อธิบายไปแล้วในกล่องข้อความ 1.1 จำนวนเหตุอาชญากรรมบางประเภท เช่น การข่มขืน การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว และการทารุณกรรมเด็ก ที่บันทึกได้จากการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชนอาจรวมต่ำกว่าความเป็นจริงมาก การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากเหตุอาชญากรรมเหล่านี้จึงไม่ได้ถูกรวมไว้ในรายงานฉบับนี้ ส่วนหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงของการนับซ้ำ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงที่ผลการศึกษาจะแสดงตัวเลขความสูญเสียจากเหตุประเภทย่อยนี้ไป

42. ประการที่สอง การประเมินนี้มุ่งเน้นไปที่ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในระยะสั้น แต่ละเลยผลกระทบระยะยาวจากอาชญากรรมที่มีต่อสุขภาพและการเสียชีวิต ซึ่งอาจสูงมาก^{xi}

ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิต

43. แหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการประเมินต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิตจากเหตุอาชญากรรมในประเทศไทย มาจากการสำรวจระดับชาติสุขภาพจิตของคนไทยระดับชาติ (TNMHS) ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจไปแล้ว 4 ครั้ง โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในการสำรวจรอบปี 2556 ประเมินสุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,727 คน โดยใช้แบบ World Mental Health Composite International Diagnostic Interview 3.0 (Kittirattanapaiboon, P. et al., 2016) การสำรวจนี้ให้ข้อมูลอ้างอิงสำหรับงานอีกหลายชิ้นที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและความผิดปกติทางสุขภาพจิต

44. การสำรวจระดับชาติสุขภาพจิต (TNMHS) ปี 2556 สอบถามผู้ตอบเกี่ยวกับประสบการณ์ความรุนแรงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเกี่ยวกับโรคเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PTSD) การสำรวจไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเก็บข้อมูลกรณีการเผชิญความรุนแรงในครอบครัวหรือความรุนแรงทางเพศโดยเฉพาะ สัดส่วนของผู้ตอบที่รายงานการเผชิญความรุนแรงดังกล่าวจึงต่ำเมื่อเทียบกับอัตราความชุกที่บันทึกได้จากการศึกษาเฉพาะเรื่อง^{xii} อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มตัวอย่างนี้พบว่าสัดส่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจิตค่อนข้างสูง ได้แก่ ความผิดปกติทางจิตเวชทั่วไป (พบร้อยละ 28.9 ของเหยื่อความรุนแรงระหว่างคู่รัก เทียบกับ ร้อยละ 10.9 ของเหยื่อจากเหตุอื่นที่ไม่ใช่ความรุนแรงระหว่างคู่รัก, ร้อยละ 21.4 ของเหยื่อความรุนแรงทางเพศ เทียบกับ ร้อยละ 11.4 ของเหยื่อจากเหตุอื่นที่ไม่ใช่ความรุนแรงทางเพศ),

พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 12.2 เทียบกับ 3.9 และ ร้อยละ 16.5 เทียบกับ 3.9) และพฤติกรรมการใช้สารเสพติด (ร้อยละ 8.8 เทียบกับ 4.7 และ ร้อยละ 19.4 เทียบกับ 4.5) (Panyayong, B. et al., 2018)

45. ผลการสำรวจระดับชาติสุขภาพจิต (TNMHS) ปี 2556 ส่วนที่วิเคราะห์การทารุณกรรมเด็กพบว่า ผู้ตอบที่ให้ข้อมูลว่าตนเคยตกเป็นเหยื่อของการทารุณกรรมในวัยเด็กมีแนวโน้มที่จะมีอาการทางสุขภาพจิตมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงที่เคยถูกทารุณกรรมทางเพศในวัยเด็ก ร้อยละ 41.1 มีอาการโรคทางจิตทั่วไป และ ร้อยละ 34.9 มีความคิดฆ่าตัวตาย (เทียบกับร้อยละ 10.5 และ 4.0 ในกลุ่มที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่อ) (Panyayong, B. et al., 2018)

46. ผลการสำรวจที่อ้างถึงนี้ สอดคล้องกับผลของการสำรวจขนาดเล็กที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรุนแรงระหว่างคู่รัก ความรุนแรงทางเพศ และการทารุณกรรมเด็ก กับปัญหาสุขภาพจิต โดยจากงาน ก่อนหน้านี้ที่สำรวจกลุ่มผู้หญิงที่แต่งงานแล้วและอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ร้อยละ 27 ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงระหว่างคู่รัก (Kongsakon, R., Bhatanaprabhabhan, D., and N. Pocham, 2008) ในจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อ ร้อยละ 79 มีความรู้สึกวิตกกังวล ร้อยละ 68 รู้สึกเศร้าหรือ ซึมเศร้า และร้อยละ 17 มีความคิดฆ่าตัวตาย งานอีกชิ้นหนึ่งที่ศึกษาผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลพบ หลักฐานความเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงระหว่างคู่รักหรือความรุนแรงทางเพศ ในความสัมพันธ์กับพฤติกรรมฆ่าตัวตาย (Pengpid, S. et al., 2018)

47. การศึกษาความชุกของการถูกทารุณกรรมช่วงวัยเด็กและผลกระทบทางสุขภาพจิตในกลุ่มเยาวชนเขต ปริมณฑลตอนเหนือของกรุงเทพมหานคร พบว่าเหยื่อที่เคยถูกทำร้ายทางเพศหรือการถูกทำร้ายทาง อารมณ์มีแนวโน้มที่จะมีอาการผิดปกติทางสุขภาพจิตและพฤติกรรมใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ (Jirapramukpitak, T., Prince, M. and T. Harpham, 2005) และการศึกษากลุ่มผู้ป่วยคลินิกในวัยสอง แห่งในประเทศไทยยังพบว่าประวัติการถูกทารุณกรรมในวัยเด็กเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกกระทำ ความรุนแรงจากคู่รักอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่อาการซึมเศร้า (Thananowan, N., Vongsirimas, N. and A. Kedcham, 2022)

48. แม้จะมีหลักฐานบ่งชี้ว่าความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศสร้างผลกระทบต่อสุขภาพจิต อย่างมาก แต่ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหยื่อต้องรับภาระยังมีจำกัด การสำรวจ NCVS ปี 2565 ในบรรดาผู้ตอบที่รายงานการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีเพียงร้อยละ 1 ที่ระบุว่าเกิดผลกระทบทางจิตใจและ/หรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูทางจิตใจ (น้อยกว่าร้อยละ 0.1 ของผู้ตอบทั้งหมด) อีกทั้งไม่ได้มีข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะหรือระดับการดูแลทางสุขภาพจิตที่เหยื่อ อาชญากรรมเหล่านั้นได้รับ การสำรวจ NCVS ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญเรื่องความสามารถในการบันทึก จำนวนอาชญากรรมประเภทที่มักส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเหยื่อได้ต่ำกว่าความเป็นจริง (ดุก่อง

ข้อความ 2.1) รวมถึงข้อเท็จจริงที่ว่าผลกระทบทางสุขภาพจิตส่วนใหญ่มักมีเกิดขึ้นต่อเนื่องกันเวลาเกินกว่า 12 เดือน ซึ่งเป็นกรอบเวลาของการสำรวจ สำหรับการสำรวจอื่น ๆ ที่กล่าวถึงในส่วนนี้ งานส่วนใหญ่ไม่ได้สอบถามว่าผู้ตอบได้รับการบำบัดรักษาอาการทางสุขภาพจิตหรือไม่ เนื่องจากขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ รายงานนี้จึงไม่ได้ประเมินค่าใช้จ่ายในการดูแลด้านสุขภาพจิตที่เป็นผลจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

49. เมื่อพิจารณาถึงปริมาณความต้องการด้านสุขภาพจิตที่ไม่ได้รับการดูแลอันเนื่องมาจากทั้งความขาดแคลนทั้งเชิงโครงสร้างและปัญหาการตีตรา (UNICEF, 2022; The Nation, 2022) ค่าใช้จ่ายจากบริการทางการแพทย์ส่วนนี้จึงคาดว่าจะมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยของภาพรวมต้นทุนด้านสุขภาพจิตจากอาชญากรรมในประเทศไทย การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่าแม้แต่ในประเทศที่มีระบบการดูแลสุขภาพจิตที่ก้าวหน้า การสูญเสียคุณภาพชีวิตของเหยื่อก็คงเป็นต้นทุนหลักอยู่^{xiii}

การสูญเสียทรัพย์สิน

50. การสำรวจ NCVS ให้ข้อมูลความเสียหายต่อทรัพย์สินของเหยื่ออย่างละเอียด แบ่งตามประเภทอาชญากรรมและช่วงมูลค่า (ตั้งแต่ไม่มีทรัพย์สินเสียหายไปจนถึงเสียหายมากกว่า 100,001 บาท) สมมติให้ค่ากลางของแต่ละช่วงแสดงตัวเลขค่าเฉลี่ยความเสียหาย (เช่น 3,000 บาท คือค่าเฉลี่ยความเสียหายของผู้ตอบช่วง 1,001 บาท ถึง 5,000 บาท) ความเสียหายรวมที่เกิดขึ้นกับผู้ตอบแบบสำรวจจึงสามารถคำนวณเป็นตัวเลข และใช้ประมาณการการสูญเสียทรัพย์สินของกลุ่มประชากรที่มีอายุมากกว่า 18 ปีได้

51. ความเสียหายจากอาชญากรรมไซเบอร์ การปรับปรุงตัวเลขจากที่เผยแพร่ในรายงาน NCVS เนื่องจากศูนย์รับเรื่องร้องเรียนออนไลน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากกว่า (ครอบคลุมความเสียหายที่กับบุคคลและสถานประกอบการด้วย) ทางศูนย์ฯ รายงานว่าได้รับเรื่องร้องเรียนเหตุอาชญากรรมไซเบอร์มากกว่า 360,000 เรื่อง ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2565 ถึง 10 พฤศจิกายน 2566 คิดเป็นมูลค่าความเสียหายรวมกว่า 49,000 ล้านบาท (ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ, ม.ป.ป.) ซึ่งตัวเลขประจำปีที่ใช้ศึกษาได้มาจากสถิตินี้

52. การสูญเสียทรัพย์สินรูปแบบอื่น ของบุคคลและธุรกิจเนื่องจากเหตุอาชญากรรมไม่สามารถประเมินได้เนื่องจากขาดข้อมูลทางการ ส่วนสำคัญที่หายไปในภาพของงานชิ้นนี้คือต้นทุนจากการติดสินบน การทุจริต และการฟอกเงิน ซึ่งอาจมีมูลค่าสูง การสำรวจแนวโน้มอาชญากรรมของสหประชาชาติในปี 2563 ประเทศไทยได้รายงานการทุจริตคอร์รัปชัน 6,653 ครั้ง แต่ไม่ทราบมูลค่าที่แน่ชัด (UN Crime Trends Survey, n.d.)

การสูญเสียผลิตภาพ/ ค่าเสียโอกาส

53. อาชญากรรมกระทบต่อความสามารถในการสร้างรายได้ของผู้เสียหายเป็นส่วนตามความร้ายแรงและระยะเวลาของผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ สำหรับผู้ที่ต้องพิการหรือเสียชีวิตจากเหตุอาชญากรรม การสูญเสียความสามารถจะคงอยู่ถาวร

54. มีข้อมูลจากสองแหล่งที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสูญเสียความสามารถทางร่างกายจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ได้แก่ รายงานการสำรวจ NCVS และรายงานขององค์การอนามัยโลกเรื่องประมาณการภาระโรคทั่วโลก (GBD)

55. ในส่วนของการเสียชีวิต ข้อมูลจากรายงานการสำรวจ NCVS ปี 2565 ไม่อาจใช้อ้างอิงได้เนื่องจากความคลาดเคลื่อนตามที่ระบุไว้ในกล่องข้อความ 1.2 แต่สำหรับการสูญเสียความสามารถทางร่างกาย รายงาน NCVS ให้ข้อมูลการรักษาตัวของผู้เสียหาย และข้อมูล “การเสียโฉมถาวร พิการ หรือทุพพลภาพถาวร” อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้จำกัดเฉพาะในระยะเวลา 12 เดือน ตามกรอบระยะเวลาการสำรวจ

56. ดังนั้น การประมาณการความสูญเสียผลิตภาพเนื่องจากผลของอาชญากรรมต่อร่างกายจึงใช้ตัวเลขดัชนีการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) จากเหตุความรุนแรงระหว่างบุคคลและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม ขององค์การอนามัยโลก^{xiv} ดัชนี DALYs คือผลรวมของปีที่สูญเสียไปจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (YLL) และปีที่สูญเสียเนื่องจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพหรือความพิการ (YLD) ดัชนีจะถูกประเมินมูลค่าตามรายได้เฉลี่ยของประชากรแต่ละประเทศ ซึ่งได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (Interactive Dashboard สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

57. ประเด็นที่ควรตระหนักคือ การประมาณการภาระโรคทั่วโลก (GBD) โดยองค์การอนามัยโลก อาศัยข้อมูลทางการจากสถิติอุบัติเหตุและอาชญากรรมที่ถูกบันทึกเข้าระบบเป็นหลัก ตัวเลขจึงค่อนข้างจำกัดและอาจต่ำกว่าเหตุที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในส่วนของจำนวนผู้เสียชีวิต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุพพลภาพหรือสูญเสียความสามารถในการดำเนินชีวิตจากเหตุอาชญากรรม

58. ประการสุดท้าย ต้นทุนของการสูญเสียผลิตภาพของเหยื่ออาชญากรรมอันเนื่องมาจากสุขภาพจิตใช้วิธีการประเมิน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดอัตราความชุกตลอดช่วงชีวิตของการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงระหว่างบุคคล 4 ประเภท ได้แก่ ความรุนแรงระหว่างคู่รัก (ร้อยละ 15 สำหรับผู้หญิง, ร้อยละ 2 สำหรับผู้ชาย), ความรุนแรงทางเพศจากคนอื่นที่ไม่ใช่คู่รัก (ร้อยละ 5 สำหรับผู้หญิง, ร้อยละ 2 สำหรับผู้ชาย), การทารุณกรรม

เด็ก (ร้อยละ 25 สำหรับทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย) และการทารุณกรรมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 20 สำหรับทั้งหญิงและชาย) อัตราเหล่านี้สอดคล้องกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม (กล่องข้อความ 1.3) แม้ว่าจะเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างต่ำ

2. คำนวณอัตราอุบัติการณ์รายปี (ข้อมูลจากกล่องข้อความ 1.3 และ งานของ Jirapramukpitak, T., Prince, M. และ T. Harpham, 2005) ที่สอดคล้องกับอัตราความชุกตลอดช่วงชีวิต ประเมินได้ว่าในปี 2565 มีผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงระหว่างคู่รัก 75,000 คน มีผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางเพศจากคนอื่นที่ไม่ใช่คู่รัก 36,000 คน มีเด็กถูกทารุณกรรม 57,000 คน และมีผู้สูงอายุถูกทารุณกรรม 24,000 คน
3. ตั้งสมมติฐานเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงระหว่างบุคคลไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ โรควิตกกังวลระดับปานกลาง และโรคซึมเศร้าระดับปานกลาง อัตราความชุกของภาวะเหล่านี้ในกลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงแต่ละประเภทข้างต้นสอดคล้องกับขั้นต่ำของค่าประมาณการจากงานที่ทบทวนวรรณกรรม นอกจากนี้ ยังกำหนดกรอบระยะเวลาของภาวะทางสุขภาพจิตให้สอดคล้องกับงานที่วิเคราะห์ระยะเวลาของอาการจากบาดแผลทางจิตใจ (กล่องข้อความ 1.3)
4. นำค่าสัมประสิทธิ์การสูญเสียความสามารถที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางสุขภาพจิตเหล่านี้จากประมาณการภาระโรคทั่วโลก (GBD) โดยองค์การอนามัยโลก (ร้อยละ 13.3 สำหรับโรควิตกกังวล และ ร้อยละ 39.6 สำหรับโรคซึมเศร้ารุนแรง) มาใช้คำนวณค่าปีที่สูญเสีย (YLD) ของกลุ่มอายุของประชากร (WHO, 2020)
5. การประเมินปีที่สูญเสีย (YLD) ตามรายได้เฉลี่ยของบุคคล และรวมผลลัพธ์ของต้นทุนความสูญเสียจากภาวะทางสุขภาพจิตที่เป็นผลจากความรุนแรงทั้ง 4 ประเภท

กล่องข้อความ 2.2 ผลกระทบระยะยาวของความรุนแรงระหว่างบุคคลต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่ และผลิตภาพของเหยื่อ

ความรุนแรงระหว่างบุคคล ซึ่งรูปแบบที่พบมากที่สุด คือความรุนแรงในครอบครัวและการล่วงละเมิดทางเพศ ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงและยาวนานต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเหยื่อกระทบต่อความสามารถในการสร้างรายได้ และแม้กระทั่งอัตราการเสียชีวิต

งานวิจัยที่ติดตามผลลัพธ์ด้านสุขภาพของเหยื่ออาชญากรรมในประเทศสวีเดนพบว่า ความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตก่อนวัยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5 หลังจาก 8 ปีที่เกิดเหตุ ซึ่งเท่ากับความเสี่ยงเพิ่มขึ้นถึง 17 เท่าสำหรับผู้หญิง และ 10 เท่าสำหรับผู้ชาย (Ornstein, P., 2017) นอกจากนี้ รายงานยังพบว่าการตกเป็นเหยื่อส่งผลต่อโอกาสในการทำงานและผลิตภาพในการทำงานของบุคคล ทำให้รายได้เฉลี่ยลดลงร้อยละ 20 (ร้อยละ 25 สำหรับผู้หญิง และร้อยละ 14 สำหรับผู้ชาย) ที่สำคัญ ประมาณการเกี่ยวกับความเสี่ยงการเสียชีวิตที่สูงขึ้นและรายได้ที่ต่ำลงในกลุ่มเหยื่อไม่ลดลงตามระยะเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พบว่าการตกเป็นเหยื่อทำให้อัตราการฆ่า

ตัวตายเพิ่มขึ้นอย่างมากและต่อเนื่องแม้หลายปีหลังเหตุการณ์ แม้ผลกระทบด้านการเสียชีวิตและผลกระทบเศรษฐกิจจะรุนแรงที่สุดในกลุ่มเหยื่อที่ถูกทำร้ายจนบาดเจ็บสาหัส แต่ก็กลุ่มที่ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยหรือไม่มีอาการทางสุขภาพเลยก็ยังพบว่าเกิดผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ

การประเมินผลกระทบของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมต่อแรงงานในประเทศเนเธอร์แลนด์ยังพบผลกระทบที่ต่อเนื่องต่อรายได้ของเหยื่อด้วย (แม้จะกระทบน้อยกว่าอยู่บ้าง) (Bindler, A. and N. Ketel, 2022)

มีงานวิจัยจำนวนมากขึ้นระบุว่า โรคเครียดภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PTSD) เป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงความรุนแรงระหว่างบุคคลกับผลกระทบด้านสุขภาพในระยะยาว จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงระหว่างความรุนแรงจากคู่รัก โรค PTSD และผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ พบว่าโรค PTSD สามารถกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยา ชีววิทยา ระบบประสาท พฤติกรรม และสรีรวิทยาในกลุ่มเหยื่อ ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีที่รุนแรง สะสม และยาวนาน (Dutton, M. A., et al., 2006)

ที่มา: (Ornstein, P., 2017]; Bindler, A. และ N. Ketel, 2022; Dutton, M. A., et al., 2006)

59. เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่จำกัดเฉพาะผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ ตัวเลขรวมการสูญเสียผลิตภาพของเหยื่ออาชญากรรมอันเนื่องมาจากภาวะทางสุขภาพจิตที่ประมาณการได้จึงมีแนวโน้มว่าอาจต่ำกว่าความเป็นจริง

ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ

60. นอกเหนือจากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นโดยตรงจากอาชญากรรมแล้ว ในกรณีที่มีการแจ้งเหตุอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เหยื่อและครอบครัวยังต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายระหว่างการดำเนินคดีอาญา การสอบสวน และการขึ้นศาลเพื่อพิจารณาพิพากษา ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ประกอบด้วย ค่าทนายความ ค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม และการสูญเสียรายได้เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินคดี

61. ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในช่วงการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย อ้างอิงจากหนังสือสรุปรายงานวิจัย ชื่อเรื่องราคาและเวลาที่เสียไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2566) ที่มีตัวเลขประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นและเวลาที่ทั้งโจทก์และจำเลยใช้ไปในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมโดยละเอียด ซึ่งเก็บข้อมูลจริงจากคดีตัวอย่างในศาลอาญา ระยะเวลาถูกแปลงเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสที่คำนวณจากรายได้เฉลี่ยของประชากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพิจารณามูลค่าความสูญเสียผลิตภาพของรายงานฉบับนี้

62. ต้นทุนทางตรงและต้นทุนค่าเสียโอกาสของเหยื่อผู้เสียหายและครอบครัวได้มาจากรายงานผลการศึกษาของ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และปรับให้เป็นปัจจุบันตามราคาและรายได้ปี 2565 ผลลัพธ์ที่ได้ใช้คูณกับจำนวนโจทก์ตามรายงานสถิติของศาลยุติธรรมแห่งประเทศไทย

การสูญเสียคุณภาพชีวิต

63. การเสียชีวิตและการเสียความสามารถทางร่างกายและจิตใจที่เกิดจากอาชญากรรม ก่อให้เกิดต้นทุนในแง่ของการสูญเสียคุณภาพชีวิตอีกด้วย

64. เพื่อประเมินการสูญเสียคุณภาพชีวิตจากการเสียชีวิต รายงานนี้อ้างอิงจำนวนผู้เสียชีวิตเนื่องจากความรุนแรงระหว่างบุคคลและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม ในตารางอัตราการเสียชีวิตขององค์การอนามัยโลก ข้อมูลสอดคล้องกับค่าประมาณการภาวะโรคทั่วโลก (GBD) โดยองค์การอนามัยโลก ที่ใช้ในการคำนวณการสูญเสียผลิตภาพ (ดูหัวข้อ “การสูญเสียผลิตภาพ”) และการสูญเสียคุณภาพชีวิตอันเนื่องมาจากการเสียความสามารถทางร่างกาย (ดูด้านล่าง) การเสียชีวิตแต่ละครั้งจะกำหนดเป็นตัวเลขตามมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (VSL) ที่ประเมินโดยงานของ Witvorapong and Komonpaisarn (2020) และปรับให้เป็นปัจจุบันตามรายได้ปี 2565^{xv}

65. ต้นทุนการสูญเสียคุณภาพชีวิตจากการเสียความสามารถทางร่างกายและจิตใจ ประเมินได้จากค่าปีที่สูญเสีย (YLD) ตาม GDP per capita ปี 2565 ที่อธิบายไว้ในบทที่ 2 และดังที่กล่าวไปแล้วว่าตัวเลขประมาณการที่ได้จะค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องการแจ้งเหตุอาชญากรรม (สำหรับผลกระทบเกี่ยวกับสุขภาพกาย) และขอบเขตของอาชญากรรมที่พิจารณา (สำหรับผลกระทบเกี่ยวกับสุขภาพจิต)

66. การประมาณการมูลค่าการสูญเสียคุณภาพชีวิตนั้นค่อนข้างมีความสำคัญ ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสัดส่วนใหญ่ที่สุดของต้นทุนจากเหตุอาชญากรรม ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในหลายประเทศ (Miller, T. R. et al., 2021)

ต้นทุนของผู้ต้องสงสัย/จำเลย และญาติ

67. ศาลยุติธรรมแห่งประเทศไทยรายงานว่าในปี 2565 มีการฟ้องร้องคดีอาญามากกว่า 730,000 คดี จำนวนจำเลยทั้งหมด 1.5 ล้านคน (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2566) คดีส่วนใหญ่ตัดสินภายในเวลาไม่กี่เดือน แต่ก็มียืดเยื้อมากกว่าร้อยละ 20 ที่คงค้างพิจารณานานกว่าหนึ่งปี นอกจากนี้ ยังมีจำนวนผู้ต้องสงสัยที่อยู่ระหว่างขั้นตอนการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งไม่สามารถเก็บสถิติได้

68. ผู้ต้องสงสัย/จำเลย ต้องเผชิญกับต้นทุนหลายอย่างในระหว่างการดำเนินคดี กว่าจะพ้นจากข้อกล่าวหา หรือถูกตัดสินว่ามีความผิดจริง ได้แก่ ผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตจากการแทรกแซงของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการเสียชีวิตที่อาจเกิดขึ้นได้ การสูญเสียผลิตภาพเนื่องจากสมรรถภาพทางกายและจิตใจที่ถดถอย รวมไปถึงค่าทนายความและค่าใช้จ่ายในการชั่งการดำเนินคดี

69. รายงานไม่สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกายของผู้ต้องสงสัยและจำเลย หรือต้นทุนความสูญเสียจากกระบวนการยุติธรรมที่มีผลต่อสุขภาพจิต (ดูตารางที่ 2.2) การสูญเสียผลิตภาพในการทำงานและการสูญเสียคุณภาพชีวิตประเมินได้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตและความพิการที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งคิดเป็นมูลค่ารวม 7 พันล้านบาท ค่าใช้จ่ายหลักที่คิดเป็นต้นทุนของผู้ต้องสงสัย/จำเลยและญาติ มาจากค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ (179,000 ล้านบาท)

70. กระบวนการประเมินการสูญเสียผลิตภาพ ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และการสูญเสียคุณภาพชีวิตของผู้ต้องสงสัย/จำเลย มีความคล้ายคลึงกับแนวทางที่ใช้คำนวณต้นทุนของเหยื่อผู้เสียหาย โดยมีคำอธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องสงสัย / จำเลย (ปี 2565)		
องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกาย	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	ไม่มีข้อมูล (NA)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิต	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	ไม่มีข้อมูล (NA)
การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส	จำนวนชีวิตที่สูญเสียและความพิการที่เกิดจากการแทรกแซงทางกฎหมาย	1 216
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย	178 606

ตารางที่ 2.2: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องสงสัย / จำเลย (ปี 2565)		
การสูญเสียคุณภาพชีวิต	จำนวนชีวิตที่สูญเสียจากการแทรกแซงทางกฎหมาย	4 125
	ความพิการที่เกิดจากการแทรกแซงทางกฎหมาย	1 264
รวม		185 211

ที่มา: ผลการศึกษา

การสูญเสียผลิตภาพ

71. ข้อมูลเกี่ยวกับการสูญเสียผลิตภาพของผู้ต้องสงสัย/จำเลยอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกาย ใช้ตัวเลขดัชนีการสูญเสียปีสุขภาวะ (DALYs) ที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย โดยการประเมินขององค์การอนามัยโลก ซึ่งคำนวณตามรายได้เฉลี่ยของประชากร

ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ

72. ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในช่วงการดำเนินคดีของผู้ต้องสงสัย/จำเลย อ้างอิงจากหนังสือสรุปรายงานวิจัย ชื่อเรื่องราคาและเวลาที่เสียไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย โดยสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และปรับให้เป็นปัจจุบันตามราคาและรายได้ปี 2565 ผลลัพธ์ที่ได้ใช้คูณกับจำนวนจำเลยตามรายงานสถิติของศาลยุติธรรมแห่งประเทศไทย

การสูญเสียคุณภาพชีวิต

73. เพื่อประเมินการสูญเสียคุณภาพชีวิตอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกาย รายงานนี้ใช้การประมาณการภาระโรคทั่วโลก (GBD) โดยองค์การอนามัยโลก ประเมินจำนวนผู้เสียชีวิตเนื่องจากการแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่รัฐในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นตัวเลขตามมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (VSL) และประเมินปีที่สูญเสีย (YLD) ตาม GDP per capita

ต้นทุนจากการใช้ยาเสพติด

74. การใช้ยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตหลายประการ รวมถึงการสูญเสียผลิตภาพที่ต้องนำมาคิดรวมเป็นองค์ประกอบของต้นทุนสืบเนื่องจากอาชญากรรม ทั้งนี้ โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดที่กำหนดเป็นความผิดตามกฎหมาย

75. รายงานฉบับนี้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้ติดยาเสพติด (ดูตารางที่ 2.3) การสูญเสียผลิตภาพที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตและความพิการที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดประเมินไว้ที่ 19,000 ล้านบาท การสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากการเสียชีวิตประเมินไว้ที่ 38,000 ล้านบาท และการสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากความพิการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดประเมินไว้ที่ 27,000 ล้านบาท

ตารางที่ 2.3: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด (ปี 2565)		
องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกาย	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	ไม่มีข้อมูล (NA)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิต	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	ไม่มีข้อมูล (NA)
ต้นทุนความสูญเสียผลิตภาพ	ชีวิตที่สูญเสียและความพิการที่เกิดจากการติดยาเสพติด	18 571
การสูญเสียคุณภาพชีวิต	ชีวิตที่สูญเสียจากการติดยาเสพติด	37 644
	ความพิการที่เกิดจากการติดยาเสพติด	27 002
รวม		83 217

ที่มา: ผลการศึกษา

76. เนื่องจากไม่มีสถิติอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้ยาเสพติด^{xvi} รายงานฉบับนี้จึงใช้การประมาณการภาระโรคทั่วโลก (GBD) โดยองค์การอนามัยโลก เพื่อบำรุงการเสียชีวิตและความพิการเนื่องจากยาเสพติด การสูญเสียผลิตภาพประเมินจากดัชนีการสูญเสียสุขภาพ (DALY)

อันเป็นผลจากการใช้ยาเสพติด ซึ่งคำนวณตามรายได้เฉลี่ยของประชากร การสูญเสียคุณภาพชีวิต เนื่องจากการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ใช้จำนวนผู้เสียชีวิตจากการใช้ยาเสพติด คำนวณกับตัวเลขตามมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (VSL) และการสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากการสูญเสียความสามารถ คำนวณจากปีที่สูญเสีย (YLD) อันเนื่องมาจากความผิดปกติจากการใช้ยาเสพติด ตาม GDP per capita

ต้นทุนของของผู้ต้องขัง และญาติ

77. รายงานสถิติกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2566 มีผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์ไทยมากกว่า 216,000 คน (ไม่รวมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอีกมากกว่า 50,000 คน)^{xvii} รายงานสรุปสถานการณ์เรือนจำโลกประจำปี 2566 ประเทศไทยมีอัตราผู้ต้องขังอยู่ที่ 377 คนต่อประชากร 100,000 คน สูงเป็นอันดับที่ 15 ของโลก และอันดับสองในเอเชีย^{xviii} ส่วนของอัตราผู้ต้องขังหญิงของประเทศไทยอยู่ที่ 66 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงเป็นอันดับสองของโลก และสูงที่สุดในเอเชีย โดย (Fair, H. และ R. Walmsley, 2022)

78. เรือนจำของไทยอยู่ในสภาพแออัด มีพื้นที่นอนและเครื่องนอนจำกัดมาก มีอาหารไม่เพียงพอ น้ำคุณภาพต่ำ และสภาพสุขาภิบาลไม่ถูกสุขลักษณะ มีรายงานว่าบริการด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อความต้องการ และแทบไม่มีการดูแลทางจิตเวช การลงโทษทางร่างกาย เช่น การทุบตี และการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรี ดูเหมือนจะเกิดขึ้นเป็นปกติ อย่างน้อยก็สำหรับผู้ต้องขังชาย (FIDH, 2023)

79. สภาพดังกล่าวมีแนวโน้มจะกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ต้องขังอย่างมาก ทั้งในช่วงการถูกคุมขังและหลังการปล่อยตัว นำเสียดายที่รายงานฉบับนี้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของทั้งผู้ต้องขังปัจจุบันและอดีตผู้ต้องขังได้อย่างครอบคลุม (ดูตารางที่ 2.4) ในรายงานนี้ประเมินความสูญเสียผลิตภาพเนื่องจากการจำคุก (23,000 ล้านบาท) ค่าใช้จ่ายในการช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความสำหรับผู้ต้องขังและครอบครัว (15,000 ล้านบาท) และการสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากโทษประหารชีวิตและการเสียชีวิตผิดธรรมชาติในเรือนจำ (9,000 ล้านบาท)

ตารางที่ 2.4: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องขัง (ปี 2565)

องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพร่างกาย	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพกาย	ไม่มีข้อมูล (NA)

ตารางที่ 2.4: ประมาณการรายละเอียดต้นทุนของอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของผู้ต้องขัง (ปี 2565)		
ต้นทุนความสูญเสียด้านสุขภาพจิต	ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต	ไม่มีข้อมูล (NA)
การสูญเสียผลิตภาพ	ผู้ที่อยู่ในระบบราชทัณฑ์	22 317
	การประหารชีวิตและการเสียชีวิตในเรือนจำจากสาเหตุผิดธรรมชาติ	576
ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และค่าทนายความ	ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และค่าทนายความ	14 748
	การประหารชีวิต	8 107
การสูญเสียคุณภาพชีวิต	ผู้เสียชีวิตในเรือนจำจากสาเหตุผิดธรรมชาติ	711
รวม		46 459

ที่มา: ผลการศึกษา

80. เช่นเดียวกับกรณีของผู้ต้องสงสัย การประเมินต้นทุนด้านผลิตภาพ ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดี และคุณภาพชีวิตที่สูญเสียไป ใช้รูปแบบวิธีการเดียวกับการประเมินต้นทุนของเหยื่อผู้เสียหาย โดยมีคำอธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

การสูญเสียผลิตภาพ / ค่าเสียโอกาส

81. จำนวนการประหารชีวิตประจำปีรวบรวมไว้ในรายงานสถิติจากศาลยุติธรรมแห่งประเทศไทย และจำนวนผู้เสียชีวิตในเรือนจำจากสาเหตุที่ไม่ใช่การเจ็บป่วย (การฆ่าตัวตาย ฆาตกรรม อุบัติเหตุ) จากรายงานของ UNODC^{xix} จากข้อมูลนี้ การศึกษาจึงตั้งสมมติฐานว่าโดยเฉลี่ยแล้ว การเสียชีวิตเท่ากับสูญเสียความสามารถในการสร้างรายได้ไป 25 ปี เมื่อคำนวณรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล จะรวมเป็นมูลค่าต่ำกว่า 1 พันล้านบาท

82. ในการประเมินมูลค่าการสูญเสียผลิตภาพระหว่างจำคุก (22,000 ล้านบาท) รายงานได้ตั้งสมมติฐานว่าผู้ต้องขังโดยเฉลี่ยถูกจำกัดโอกาสในการหารายได้เป็นเวลา 10 เดือนจากช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา^{xx} และได้คำนวณมูลค่าของเวลาที่สูญเสียไปนี้ตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล

ค่าใช้จ่ายในช่วงการดำเนินคดีและค่าทนายความ

83. ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายในช่วงการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและค่าทนายความ รวมถึงค่าเสียโอกาสของครอบครัวผู้ต้องขัง อ้างอิงจากหนังสือสรุปรายงานวิจัย ชื่อเรื่องราคาและเวลาที่เสียไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย โดยสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และปรับให้เป็นปัจจุบันตามราคาและรายได้ปี 2565 ผลลัพธ์ที่ได้ใช้คูณกับจำนวนผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์ ตามรายงานของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ส่งผลให้มีการประเมินมูลค่าโดยรวมอยู่ที่ 15,000 ล้านบาท

การสูญเสียคุณภาพชีวิต

84. การสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากโทษประหารชีวิตและการเสียชีวิตผิดธรรมชาติในเรือนจำ ประเมินเป็นตัวเลขเป็นตัวเลขตามมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (VSL) คิดเป็นมูลค่ารวม 9,000 ล้านบาท

ต้นทุนสาธารณะ

85. การตอบสนองของรัฐต่ออาชญากรรมและการปฏิบัติงานของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก่อให้เกิดต้นทุนสาธารณะจำนวนมาก ซึ่งต้นทุนนี้ส่วนใหญ่คืองบประมาณจากภาครัฐ

86. รายงานฉบับนี้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของการบังคับใช้กฎหมาย (116,000 ล้านบาท) การบริหารงานยุติธรรม (17,000 ล้านบาท) ระบบศาลอาญา (8,000 ล้านบาท) ระบบบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด (18,000 ล้านบาท) และบริการภาครัฐที่มุ่งป้องกันอาชญากรรมและให้ความช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย (1,000 ล้านบาท) (ดูตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5: ประมาณการค่าใช้จ่ายภาครัฐในการตอบสนองต่ออาชญากรรมและงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ปี 2565)		
องค์ประกอบ	ส่วนประกอบย่อย	ประมาณการต้นทุน (ล้านบาท)
การบังคับใช้กฎหมาย	การสูญเสียผลิตภาพเนื่องจากการเสียชีวิตในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	139
	การสูญเสียคุณภาพชีวิตเนื่องจากการเสียชีวิตในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	853
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	115 289

ตารางที่ 2.5: ประมาณการค่าใช้จ่ายภาครัฐในการตอบสนองต่ออาชญากรรมและงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (ปี 2565)		
การบริหารงานยุติธรรม	กระทรวงยุติธรรม (ยกเว้นหน่วยงานที่ดูแลผู้กระทำผิดหรือช่วยเหลือผู้เสียหาย)	17 139
ศาล	ระบบศาลอาญา	7 615
ระบบราชทัณฑ์	กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม	17 563
การช่วยเหลือเหยื่อ	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม	673
	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	16
	กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	291
	การฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	1
รวม		159 579

ที่มา: ผลการศึกษา

87. ต่อไปนี้จะเป็นการอธิบายกระบวนการคำนวณตัวเลขประมาณการและแหล่งที่มาในแต่ละองค์ประกอบของต้นทุนสาธารณะเกี่ยวกับอาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญา

การบังคับใช้กฎหมาย

88. ต้นทุนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อต้านอาชญากรรม (1,000 ล้านบาท) งบประมาณของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (115,000 ล้านบาท)

89. เมื่อมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียชีวิต ความสูญเสียด้านผลิตภาพจะถูกประเมินจากเงินเดือนรวมที่เจ้าหน้าที่คนนั้นจะได้รับหากยังมีชีวิตและทำงานต่อ (โดยสมมติว่าค่าตอบแทนเท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ทั่วไป) และความสูญเสียตามมูลค่าชีวิตเชิงสถิติ (VSL)

ศาลและการบริหารงานยุติธรรม

90. ในรายงานการศึกษานี้ได้รวมเองประมาณของกระทรวงยุติธรรมไว้ในการบริหารยุติธรรม ยกเว้นแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดและหน่วยงานช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย สำหรับการประเมินต้นทุนของศาลอาญา คิดจากสัดส่วนของคดีอาญาต่อคดีทั้งหมดที่ยื่นฟ้องในแต่ละชั้นศาลของไทย มาคำนวณกับงบประมาณรวมของสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อหาสัดส่วนของงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด

91. ต้นทุนของการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดคือต้นทุนของหน่วยงานภายใต้กระทรวงยุติธรรมที่ดูแลสถานที่ควบคุมผู้กระทำผิด ประกอบด้วย กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การให้ความช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหาย

92. ต้นทุนเกี่ยวกับการช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหายจากอาชญากรรม คำนวณรวมงบประมาณของหน่วยงานต่อไปนี้

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- งบประมาณในกิจกรรมฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บทที่ 3 ผลการศึกษาที่สำคัญ

93. ตัวเลขประมาณการที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาพรวมของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของอาชญากรรมและระบบยุติธรรมทางอาญาต่อสังคมไทย โดยประมาณการไม่ได้มาจากสถิติอาชญากรรมอย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่ยังมาจากแหล่งข้อมูลเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขอาชญากรรมที่ไม่ได้รับการรายงานบางส่วนในประเทศไทยด้วย (Junlakan, L. D., Boriboonthana, Y. และ A. Sangkhanate, 2012) จากข้อมูลที่มีอยู่ บทต่อไปนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่สำคัญจากมุมมองสองด้าน ได้แก่ มุมมองเชิงนโยบายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และมุมมองเกี่ยวกับการวิจัย

ผลการศึกษาในมุมมองเชิงนโยบาย

ข้อควรระวัง: สิ่ง que การประเมินต้นทุนไม่สามารถบอกได้

94. ก่อนที่จะแจกแจงรายละเอียดผลการศึกษาในเชิงนโยบาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อสรุปเชิงนโยบายลักษณะใดที่สามารถทราวจวิเคราะห์ได้ และลักษณะใดที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษา

95. สำคัญของรายงานฉบับนี้คือการนำเสนอโครงร่างเบื้องต้นสำหรับการประเมิน เปรียบเทียบ และรวบรวมผลกระทบที่หลากหลายจากอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ และการตอบสนองของหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาที่ตามมา

96. ในระหว่างการศึกษารายงานฉบับนี้ ได้พบว่าปัจจุบันยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลที่มีอยู่และข้อมูลทางการในหลายประเด็น ซึ่งต้องอาศัยการประมาณการเข้ามาเสริม ตัวเลขประมาณการบางส่วนยังครอบคลุมไม่ครบถ้วน (เช่น ผลกระทบต่อสุขภาพกาย) และบางส่วนพบความไม่สอดคล้องกัน ข้อมูลปฐมภูมิ (เช่น จำนวนผู้เสียชีวิตจากอาชญากรรม) องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ไม่สามารถประมาณการได้ (เช่น ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจิต หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคจากความไม่ปลอดภัย) จะขาดหายไปจากการประเมินต้นทุนโดยรวม^{xxi} วิธีการบางอย่างที่รายงานจำเป็นต้องเลือกใช้ เช่น การใช้รายได้เฉลี่ยบุคคลเพื่อวัดปริมาณการสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้ ยังเป็นประเด็นที่อาจต้องพิจารณาเพิ่มเติม^{xxii}

97. ดังนั้น งานชิ้นนี้จึงไม่อาจมองว่าเป็นการประเมินต้นทุนของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทยที่แม่นยำ ครบถ้วน และชัดเจน อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทแรกและบทที่ 2 แม้จะขาดข้อมูลอยู่บ้างแต่ที่มีอยู่ก็ค่อนข้างเพียงพอ ทั้งสมมติฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ก็กระทำอย่างระมัดระวังตามสมควร ข้อสรุปสำคัญจากรายงานนี้จึงมีความน่าเชื่อถือ

98. นอกจากนี้ ดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 1 การศึกษานี้พิจารณาเฉพาะองค์ประกอบต้นทุนที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องเชื่อมโยงกับอาชญากรรมโดยตรง หรือมีงานวิจัยพิสูจน์ชัดเจนได้ว่าเป็นผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การประเมินต้นทุนทุกรายการเป็นต้นทุนที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา และ/หรือจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาเพื่อตอบสนองต่อการกระทำความผิดนั้น

99. ด้วยเหตุนี้ การประเมินต้นทุนจึงสามารถใช้เป็นฐานการคำนวณผลสัมฤทธิ์จากมาตรการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ เมื่อมีการวัดความสำเร็จต่อการจัดการอาชญากรรม (เช่น เมื่อสรุปได้ว่ามาตรการแทรกแซงที่กำหนดขึ้น สามารถบรรเทาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวลงร้อยละ 20 ก็จะใช้ต้นทุนของความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏตามรายงาน มาประกอบการคำนวณประโยชน์ของมาตรการนั้นได้) อย่างไรก็ตาม ควรเน้นย้ำว่า รายงานฉบับนี้ไม่ได้ประเมินผลสำเร็จของมาตรการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรืองานของหน่วยงานยุติธรรมทางอาญาในภาพรวมแต่อย่างใด

100. สรุปได้ว่า แม้ว่ารายงานฉบับนี้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อประกอบการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) ของมาตรการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย แต่หากใช้เนื้อหาของรายงานเพียงลำพังยังไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นฐานสำหรับการวิเคราะห์ดังกล่าวได้อย่างครบถ้วน

อาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญาสร้างภาระค่าใช้จ่ายสูงมากต่อสังคมและเศรษฐกิจของไทย

101. แม้จะมีการใช้สมมติฐานตัวเลขที่ค่อนข้างต่ำและยังมีข้อมูลขาดหายอยู่มาก แต่การคำนวณมูลค่าต้นทุนของอาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญาได้เป็นตัวเลข 973,000 ล้านบาทในปี 2565 หรือเทียบเท่ากับร้อยละ 5.6 ของ GDP ประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลขที่สูงเมื่อเทียบกับมาตรฐานของนานาประเทศ แม้ว่าจะไม่ได้สูงมากจนเกินสัดส่วนกับตัวเลขในหลายประเทศที่มีรายได้สูง เช่น การประเมินบางส่วนได้ระบุต้นทุนของอาชญากรรมในแคนาดาไว้ที่ 43,200 ล้านดอลลาร์แคนาดา หรือร้อยละ 2.2 ของ GDP ในปี 2557 (Li, 2023) ในขณะที่ตัวเลขการประเมินต้นทุนของอาชญากรรมอย่างครอบคลุมที่สุดในสหรัฐอเมริกามีมูลค่ารวม 2.6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ 13.1 ของ GDP ในปี 2560 (Miller, T. R., et al., 2021)^{xxiii}

102. ต้นทุนส่วนใหญ่ตกอยู่กับเหยื่อของอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียคุณภาพชีวิตและผลิตภาพ ความรุนแรงระหว่างบุคคลคร่าชีวิตประชากรในประเทศไทยประมาณ 2,000 ถึง 3,000 รายต่อปี และส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้เสียหายอีกหลายหมื่นคนต่อเนื่องหลายปี รายงานยังแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบทางด้านสุขภาพจิตของผู้รอดชีวิตเฉพาะจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เด็ก และผู้สูงอายุ เป็นหนึ่งในภาระหนักที่สุดจากอาชญากรรมที่มีต่อสังคมไทย

103. ต้นทุนที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายช่วงการดำเนินคดี ค่าทนายความ และค่าเสียโอกาสสำหรับโจทก์ จำเลย และครอบครัวของพวกเขา คิดเป็นมากกว่าร้อยละ 20 ของต้นทุนทั้งหมดของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเกือบร้อยละ 1.2 ของ GDP ซึ่งตัวเลขนี้เป็นผลมาจากการมีคดีเข้าสู่ศาลจำนวนมาก โดยในปี 2565 มีจำเลยถึง 1.5 ล้านคนที่ขึ้นศาลชั้นต้น ส่วนใหญ่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา^{xxiv} ก่อให้เกิดเป็นต้นทุนของบุคคลประมาณ 179,000 ล้านบาท นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรม

104. ต้นทุนสาธารณะของระบบงานยุติธรรมทางอาญาก็มีนัยสำคัญ โดยตัวเลขอยู่ที่ 160,000 ล้านบาท หรือเกือบร้อยละ 1 ของ GDP อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมนี้งบประมาณของงานด้านคดี (การบริหารงานยุติธรรม ศาล และการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด) ถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายของงานบังคับใช้กฎหมาย ในขณะที่การช่วยเหลือผู้เสียหายได้รับงบประมาณต่ำกว่าร้อยละ 1 ของทรัพยากรทั้งหมดที่จัดสรรให้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่สำคัญคือ ต้นทุนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยภาพรวมคิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่า 1 ใน 5 ของต้นทุนจากอาชญากรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการลงทุนในระบบงานยุติธรรมให้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพจะเกิดประโยชน์ที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยได้อย่างแท้จริง

105. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยผ่านการปฏิรูปหลายครั้งนับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายกว้างๆ เพื่อลดการใช้โทษจำคุก (เห็นได้ชัดอย่างยิ่งเมื่อมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545) เพิ่มการใช้มาตรการคุมประพฤติทั้งเพื่อทดแทนและลดเวลาการจำคุก มีการนำกลไกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ เคารพสิทธิของผู้ต้องหาและผู้ถูกคุมขังมากยิ่งขึ้น และยังเน้นการดูแลเหยื่อผู้เสียหาย แม้จะมีความก้าวหน้าอย่างแท้จริง แต่ทั้งหมดไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากทรัพยากรไม่เพียงพอและการขาดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ (Junlakan, L. D., Boriboonthana, Y. and A. Sangkhanate, 2012)

106. จากการประเมินต้นทุนในรายงานฉบับนี้ยังแสดงให้เห็นว่า อาชญากรรมที่อยู่ในขอบข่ายการวิเคราะห์และการตอบสนองของระบบงานยุติธรรมทางอาญาต่ออาชญากรรมนั้น ล้วนมีผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจต่อสังคมไทยทั้งในแง่ของสวัสดิภาพและความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพิ่มเติม โดยเน้นเป็นพิเศษในสามด้าน ได้แก่ การป้องกันความรุนแรงระหว่างบุคคล โดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัว การให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมาตรการที่ไม่ใช้การดำเนินคดี และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเก็บสถิติข้อมูลให้ครบถ้วนและครอบคลุมเพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายยุติธรรมทางอาญา

การเร่งเสริมมาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ และความรุนแรงในครอบครัว

107. อาชญากรรมที่ก่อมูลค่าความเสียหายทางสังคมมากที่สุดของประเทศไทย คืออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทารุณกรรมเด็ก การทารุณกรรมผู้สูงอายุ ความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงทางเพศ ซึ่งในข้อมูลสถิติอย่างเป็นทางการมักบันทึกความชุกของอาชญากรรมเหล่านี้น้อยกว่าความเป็นจริง

108. งานชิ้นนี้พยายามจัดการกับปัญหาการรายงานตัวเลขอาชญากรรมเหล่านี้น้อยกว่าความเป็นจริง ทั้งในสถิติทางการและในการสำรวจทั่วไป โดยอาศัยงานที่เน้นการศึกษาเฉพาะเรื่องเป็นข้อมูลอ้างอิง อย่างไรก็ตาม ไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางกายของความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศที่สามารถนำมาใช้ได้ แต่สำหรับผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเหยื่อผู้เสียหายได้มีการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจและการศึกษาหลายงานมาประกอบกัน

109. จากข้อมูลดังกล่าว รายงานได้ประเมินต้นทุนของความรุนแรงระหว่างบุคคลในแง่การสูญเสียผลิตภาพ มูลค่าของชีวิต และคุณภาพชีวิตที่สูญเสียจากความบกพร่องทางจิตใจ ไว้ที่ 279,000 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 29 ของต้นทุนของอาชญากรรมและระบบงานยุติธรรมทางอาญาภาพรวม และคิดเป็นร้อยละ 1.6 ของ GDP ประเทศไทย

110. ขนาดของความสูญเสียจากผลกระทบเหล่านี้นั้นเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการที่ประสานกันในหลายภาคส่วนอย่างทัน่วงที

111. ประการแรก จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแนวทางป้องกันความรุนแรงระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรุนแรงที่กระทำต่อเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้หญิง โดยขั้นแรกอาจพิจารณาควรเริ่มบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว ที่ตราขึ้นในปี 2562 ให้เข้มงวดมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นกฎหมายที่ระบุขั้นตอนการดำเนินการเพื่อปกป้องผู้หญิงและเด็กจากความรุนแรงในครอบครัวได้ดี ทั้งยังมีเนื้อหาอนุญาตการใช้คำสั่งห้ามผู้กระทำเข้าใกล้ผู้เสียหายเป็นเวลา 48 ชั่วโมง และยกระดับให้ข้อกล่าวหาในคดีความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นการทำร้ายร่างกาย แต่ปัจจุบันยังไม่มีผลบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบ จนกว่าจะมีการออกกฎหมายประกอบเพิ่มเติม ขึ้นต่อไปอาจรวมถึงการนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ เช่น การตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยอาศัยฐานชุมชน เป็นต้น

112. ประการที่สอง ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ทรัพยากรที่จัดสรรให้สำหรับการคุ้มครองและสนับสนุนเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับขนาดของปัญหา การรับแจ้งความและบันทึกคำให้การจากเหยื่อ การสอบสวนที่รวดเร็ว และการคุ้มครองเหยื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ถูกจำกัดด้วยความขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่มีศักยภาพและความเชี่ยวชาญ ทั้งดูเหมือนจะเป็นหนึ่งใน

อุปสรรคสำคัญต่อการเริ่มบังคับใช้พระราชบัญญัติสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ให้มีประสิทธิภาพ (Langerak, A, 2021) ภาครัฐควรพิจารณาในระดับดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งรวมถึงเพิ่มการจัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนเหยื่อผู้เสียหาย และการเสริมสร้างศักยภาพของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

113. ประการที่สาม ความรุนแรงในครอบครัวและการล่วงละเมิดทางเพศมีผลต่อสุขภาพจิตของเหยื่อ ซึ่งกลายเป็นภาระหนักที่ทั้งตัวเหยื่อผู้เสียหาย ญาติ และสังคมโดยรวมต้องแบกรับต่อเนื่อง อาจเป็นเวลาหลายปีหรือหลายสิบปี การลงทุนกับบริการความช่วยเหลือทางจิตวิทยาและการดูแลสุขภาพจิตอย่างจริงจัง จึงมีความจำเป็นเพื่อบรรเทาต้นทุนระยะยาวเหล่านี้

114. สุดท้ายนี้ ในขณะที่อาชญากรรมอย่างความรุนแรงในครอบครัวและการล่วงละเมิดทางเพศก่อต้นทุนความเสียหายต่อสังคมในระดับสูงมาก แต่ก็ยังมีการรายงานต่อทางการน้อยที่สุดและมีการดำเนินคดีน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนเหตุที่เกิดขึ้นจริง ขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญต่อการยกระดับการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวและการล่วงละเมิดทางเพศ คือการพัฒนาเครื่องมือและแนวปฏิบัติเพื่อบันทึกเหตุที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประเมินความชุก และสำรวจผลกระทบจากของเหตุเหล่านั้น เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นหลักฐานประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายต่อไป

การดำเนินคดีเพื่อควบคุมการผลิตและการค้ายาเสพติดควรเสริมด้วยมาตรการทางสังคมและเศรษฐกิจ

115. ประเทศไทยดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวดมานานหลายทศวรรษ เพื่อตอบโต้กับความท้าทายที่ประเทศตกอยู่ในสถานะศูนย์กลางการผลิตและการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ สงครามต่อต้านยาเสพติดของรัฐบาลพึ่งพากฎหมายที่เน้นหนักกับการลงโทษ ซึ่งกำหนดให้ความผิดฐานครอบครองและฐานเสพยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา ส่วนการผลิตและการค้ายาเสพติดก็กำหนดบทลงโทษไว้นานแรง ไปจนถึงโทษจำคุกตลอดชีวิตและโทษประหารชีวิต

116. แม้จะประสบความสำเร็จในการลดการผลิตฝิ่นและทำลายเครือข่ายค้ายาเสพติดหลายเครือข่าย แต่สงครามยาเสพติดยังคงเกิดผลที่ต้องการแค่เพียงจำกัด แต่สร้างผลกระทบข้างเคียงมากมาย (Windle, J., 2016) การใช้ยาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้น ในขณะที่การกำหนดให้การเสพยาเป็นอาชญากรรมสร้างภาระงานมหาศาลให้กับกระบวนการยุติธรรม ทำให้เรือนจำแออัดมากขึ้น และนำไปสู่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้ว่าการลงโทษที่รุนแรงเกินสัดส่วนจะถูกนำมาใช้กับผู้กระทำผิดเล็กน้อย โดยเฉพาะผู้หญิง (Mekara, N., 2020) แต่กลับช่วยยับยั้งการลักลอบขนยาและการใช้ยาเสพติดได้เพียงไม่มาก ผู้เสพยามองโครงการบังคับบำบัดเป็นการลงโทษแบบหนึ่งและเป็นทางเลือกสุดท้ายเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีอาญา (Chokprajakchat, S. et al., 2022)

117. ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนแนวนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่รุนแรง จำนวนคดีการละเมิดกฎหมายยาเสพติดที่บันทึกได้ลดลงหลังจากการปฏิรูปในปี 2564 (ซึ่งรวมถึงการอนุญาตให้ใช้กัญชาส่วนบุคคล) จากทั้งหมด 401,137 คดีในปี 2564 เหลือ 263,905 คดีในปี 2565 (ลดลงร้อยละ 34) อย่างไรก็ตาม นโยบายใหม่นี้ยังไม่เกิดผลอย่างชัดเจนในการลดภาระงานของศาลและระบบราชทัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากขอบเขตของการอนุญาตให้ใช้กัญชาถูกจำกัดไว้เพื่อการใช้ทางการแพทย์ตามที่เพิ่งประกาศในเดือนมิถุนายน 2568 สำหรับในปี 2565 มีคดีที่ถูกนำขึ้นสู่ศาลชั้นต้นในข้อหาละเมิดประมวลกฎหมายยาเสพติด จำนวน 367,633 คดี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 63 ของคดีเข้าใหม่ทั้งหมดที่เปิดในปีนั้น

118. ผลจากการประเมินต้นทุนตามรายงานฉบับนี้ สนับสนุนให้มีการปรับสมดุลแนวทางการจัดการกับการใช้ยาเสพติดและความผิดยาเสพติดที่ไม่รุนแรง โดยคำนึงถึงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้กระทำผิดเป็นพิเศษ นอกจากนี้ ในการศึกษาพบว่ายังขาดสถิติที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับจำนวนผู้เสพยาและการเสียชีวิตจากการใช้ยาเกินขนาด จึงเรียกร้องให้มีการพัฒนาเครื่องมือที่สามารถตรวจวัดและติดตามการใช้ยาเสพติดและผลกระทบที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางฐานนโยบายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ สุดท้ายนี้ ควรเรียกร้องการสรรทรัพยากรในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่ได้เริ่มได้อย่างจำกัด ให้มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสพยาเสพติดตามความต้องการเฉพาะและสิทธิของพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของสุขภาพจิต

ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความชุกและผลกระทบของอาชญากรรมที่ครบถ้วนกว่าเดิม

119. ดังที่เห็นแล้วว่า เนื้อหาทั้งหมดที่อภิปรายเรื่องความรุนแรงในครอบครัวและการล่วงละเมิดทางเพศ และเรื่องการใช้ยาเสพติด ล้วนสะท้อนปัญหาการขาดข้อมูลทางการเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งจำเป็นในการกำหนดนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

120. การสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชนของประเทศไทย (NCVS) เป็นตัวอย่างหนึ่ง โดยทั่วไป การสำรวจผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่แต่ละประเทศดำเนินการถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ทราบตัวเลขอาชญากรรมที่ไม่ได้รับรายงาน “dark figure of crime” ซึ่งสามารถใช้เสริมกับสถิติอาชญากรรมอย่างเป็นทางการได้ (ดูกล่องข้อความ 1.1) ในประเทศไทย การสำรวจ NCVS ได้ดำเนินการในระดับชาติครั้งแรกเมื่อปี 2551 และต่อมาอีกครั้งในปี 2555 โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจใช้แบบสำรวจและวิธีการสุ่มตัวอย่างที่สำนักงานสถิติฯ ร่วมพัฒนา แต่กลับไม่ได้บรรจุไว้ในแผนการสำรวจข้อมูลตามรอบปกติของสำนักงานสถิติฯ ในหลายปีต่อมา การสำรวจดำเนินการไม่สม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบวิธีอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความสามารถในการเปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างช่วงเวลา ดูเหมือนว่า

การขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการสำรวจนี้เกิดจากเหตุผลด้านงบประมาณเป็นหลัก (สำนักงานกิจการยุติธรรม และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566)

121. ทั้งหน่วยงานภาครัฐและสถาบันวิจัยหลายแห่ง ต่างมีความพยายามที่จะเปิดช่องว่างของข้อมูลโดยการสำรวจในแง่มุมมองของประชาชนต่อประเด็นเฉพาะ เช่น ประเด็นความเชื่อมั่นของประชาชนต่อตำรวจและปัจจัยกำหนดความเชื่อมั่น (Prechathamwong, 2018) ความกลัวอาชญากรรมและการพึ่งพาการตกเป็นเหยื่อในอดีตและประสิทธิภาพของตำรวจ (Jemsittiparsert, K. และ N. Akahat, 2016) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของประชาชนต่อการบังคับใช้กฎหมายและแนวทางปฏิบัติของกองกำลังตำรวจในการลดอาชญากรรมรุนแรง (Chokprajakchat, 2021) ทั้งยังมีนักวิจัยที่ได้หาแนวทางให้ผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานยุติธรรมได้รับข้อมูลที่ดีขึ้น เช่น สร้างตัวชี้วัดความผิดทางอาญาที่สะท้อนระดับความร้ายแรงของความผิดแต่ละประเภท (Chokprajakchat, 2023), (Suvannanonda, 2020), (Sahapattana, P. และ S. Cobkit, 2016) งานวิจัยเหล่านี้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับอาชญากรรมและการรับรู้ของสาธารณชนต่ออาชญากรรม แต่ตัวงานวิจัยเองก็ได้รับผลกระทบจากจุดอ่อนของสถิติทางการ สำหรับงานที่อาศัยการสำรวจมักเผชิญกับความท้าทายในการเก็บข้อมูลซ้ำให้สม่ำเสมอและมีระเบียบวิธีที่คงที่

122. รายงานฉบับนี้ยังพบว่ามีข้อจำกัด ของสถิติเกี่ยวกับผลสืบเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกิดกับผู้ต้องสงสัย ประสพการณ์ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับจำเลย และผลกระทบจากการจำคุกต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ต้องขังและครอบครัว หน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และ International Federation for Human Rights (FIDH) ได้ริเริ่มโครงการสำคัญเพื่อรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ภายในเรือนจำและสถานที่คุมขังอื่นๆ รวมถึงประสพการณ์ของผู้ต้องขัง (FIDH, 2023), (TIJ, 2021), (TIJ, 2020), (TIJ, 2019), (TIJ, 2019) เนื่องจากข้อมูลทางการในเรื่องนี้ยังขาดความครอบคลุมอยู่มาก ส่วนประเด็นเกี่ยวกับสภาพของผู้ต้องสงสัยและจำเลยนั้นแทบจะไม่มีข้อมูลอยู่เลย

123. เมื่อไม่มีข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับอาชญากรรม กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และผลกระทบต่อสังคม มาตรการแทรกแซงเพื่อจัดการปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงไม่สามารถถูกออกแบบและประเมินผลบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ ดังนั้น การปรับปรุงคุณภาพข้อมูล ความครอบคลุมและความสม่ำเสมอของการเก็บข้อมูลอาชญากรรมจึงจะเป็นขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการพยายามลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของอาชญากรรม และเพิ่มประสิทธิภาพการตอบสนองของระบบงานยุติธรรมทางอาญา

124. รัฐบาลไทยควรพิจารณาลงทุนในเครื่องมือทางสถิติภาครัฐเกี่ยวกับอาชญากรรมและการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงเสริมสร้างทรัพยากรของศูนย์ข้อมูลสถิติยุติธรรม (สำนักกิจการยุติธรรม) และสนับสนุนอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมและประสานข้อมูลอาชญากรรมจากแหล่งต่าง ๆ ภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและการประกันความถูกต้องของข้อมูล รวมถึงบูรณาการข้อมูลจากแหล่งที่มานอกกระบวนการยุติธรรม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

แนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต

125. ภาพรวมของระเบียบวิธีวิจัยในบทแรกของรายงาน และคำอธิบายขั้นตอนการประเมินต้นทุนในบทที่สอง ได้ระบุข้อจำกัดของรายงานไว้แล้ว ทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับประเภทอาชญากรรม ขอบข่ายผลกระทบ และกลุ่มประชากรที่ศึกษา ข้อจำกัดเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการขาดข้อมูลทางการ^{xxv} หรืองานวิชาการที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมหรือมีคุณภาพไม่ดีพอ เนื้อหาส่วนนี้จึงนำเสนอแนวทางการวิจัยในอนาคตที่อาจช่วยลดข้อจำกัดดังกล่าวได้

126. ตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 การประเมินผลกระทบของอาชญากรรมต่อสุขภาพของเหยื่อผู้เสียหายที่ปรากฏข้อมูลในรายงานนี้มีเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพระยะสั้นและผลกระทบด้านสุขภาพจิตในระยะยาว อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมวิชาการชี้ให้เห็นว่าผลกระทบจากอาชญากรรมที่มีต่อสุขภาพแพร่กระจายกว้างขวางและกินเวลายาวนานกว่านั้น ทั้งยังเกิดกับคนที่แม้ไม่ใช่เหยื่อโดยตรง และกระทบต่อผู้คนข้ามชั่ววัย

127. ตัวอย่างเช่น การศึกษาที่ใช้ข้อมูลการเกิดและการตายในเทศบาลขนาดเล็กของประเทศบราซิล ประเมินผลของอิทธิพลจากความรุนแรงในท้องถิ่น (การฆาตกรรม) ระหว่างตั้งครรภ์ พบว่า การมีเหตุฆาตกรรมเพิ่มขึ้นเพียงหนึ่งครั้งในช่วงไตรมาสแรกของการตั้งครรภ์ เพิ่มความเสี่ยงที่ทารกในครรภ์จะเกิดมามีน้ำหนักตัวน้อยราวร้อยละ 6 และความเสี่ยงนี้ส่งผลกระทบต่อทารกมากกว่าในกลุ่มมารดาที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งเสียเปรียบด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่เดิม อีกทั้งยังองค์ความรู้ยังเชื่อมโยงว่าการที่ทารกแรกเกิดที่น้ำหนักน้อยและสุขภาพอ่อนแอจะกระทบต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ผลลัพธ์ในตลาดแรงงาน และสุขภาพตลอดช่วงชีวิต (Koppensteiner, M. F. and M. Manacorda, 2016)

128. การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจิตที่ปรากฏในรายงานนี้ยังจำกัดอยู่เฉพาะผลจากความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ แม้จะมีงานวรรณกรรมวิชาการยืนยันว่าความรุนแรงสองลักษณะนี้สร้างผลกระทบทางจิตใจต่อเหยื่อผู้เสียหายมากที่สุด แต่ยังระบุด้วยว่าอาชญากรรมประเภทอื่น เช่น การชิงทรัพย์หรือการทำร้ายร่างกาย ก็กระทบต่อจิตใจในระดับที่ไม่สามารถละเลยได้เช่นกัน (Langton, L.

and J. Truman, 2014) ซึ่งหากนำมาคำนวณไว้ด้วยจะยิ่งเพิ่มน้ำหนักของผลกระทบด้านสุขภาพจิตในต้นทุนทางสังคมของอาชญากรรมที่งานชิ้นนี้ประเมินไว้

129. อีกกลุ่มผลกระทบซึ่งปรากฏเด่นชัดในการศึกษาต้นทุนจากอาชญากรรม คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังประสบอาชญากรรมหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (Cohen, 2020) ยกตัวอย่างเช่น พฤติกรรมหลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงเพราะความหวาดกลัวอาชญากรรม การลดการลงทุนด้านการศึกษาและสินทรัพย์เพราะขาดความเชื่อมั่นในสถาบันภาครัฐ การลดพฤติกรรมอาชญากรรมเพราะผลของการยับยั้งโดยกระบวนการยุติธรรม หรือการกระทำผิดซ้ำจากประสบการณ์ในกระบวนการยุติธรรม

130. ความหวาดกลัวอาชญากรรมกระตุ้นให้บุคคลตอบสนองโดยมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหลายรูปแบบ ตั้งแต่การเปลี่ยนเส้นทางการเดินทาง การไม่ออกจากบ้านเวลากลางคืน ไปจนถึงการลงทุนติดตั้งสัญญาณกันขโมยหรือย้ายที่อยู่อาศัย (Anderson, D. A., 2012; Dugan, L., 1999; Xie, M. and D. McDowall, 2008) ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ในประเทศไทยมีงานหลายชิ้นที่สำรวจเพื่อวัดระดับและศึกษาความหวาดกลัวอาชญากรรม (Suvannanonda, 2020), (Jemsittiparsert, K. and A. Ruangsilp, 2017), (Sahapattana, 2015) แต่ผลกระทบของความหวาดกลัวต่อการตัดสินใจระดับครัวเรือนยังต้องมีการศึกษาต่อไป

131. ความหวาดกลัวอาชญากรรมยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของประชากรด้วย มีการศึกษาที่พบว่าเมื่ออาชญากรรมในพื้นที่เพิ่มจำนวนขึ้น คะแนนความรู้สึกสบายใจที่ผู้ตอบแบบประเมินตนเองลดลงอย่างมากมากกว่าผลกระทบจากการลดอัตราการจ้างงานในพื้นที่ถึงสี่เท่า (Dustmann, C. and F. Fasani, 2016) โดยงานชิ้นเดียวกันยังพบว่าอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน เช่น การแอบขโมยบ้าน การขโมยรถ และการทำลายทรัพย์สิน ทำให้เกิดความเครียดอย่างมากในพื้นที่ใกล้เคียงจุดเกิดเหตุ ขณะที่อาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรงส่งผลกระทบน้อยกว่าเล็กน้อยแต่กระจายไปยังประชากรในพื้นที่กว้างกว่า

132. สำหรับการเสื่อมถอยของความเชื่อมั่นในสถาบันภาครัฐ การศึกษาหนึ่งในประเทศลาตินอเมริกาพบว่า ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีระดับความเชื่อมั่นในตำรวจท้องถิ่นลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมน้อยลงด้วยในระดับหนึ่ง (แม้ว่าผลกระทบในส่วนหลังอาจเกิดจากปัจจัยแฝงอื่นก็ตาม) (Corbacho, A., Philipp, J. and M. Ruiz-Vega, 2015)

133. ไม่ว่าจะเป็ผลสืบเนื่องมาจากกับความเชื่อมั่นในสถาบันหรือไม่ แต่มีงานวิจัยชี้ชัดว่าอาชญากรรมส่งผลทางลบต่อการตัดสินใจลงทุนหลายด้าน โดยงานวิจัยจำนวนหนึ่งพบว่าผู้ตกเป็นเหยื่อในสหรัฐอเมริกา มีระดับความสำเร็จทางการศึกษาที่ลดลงและมีระดับรายได้ตลอดชีวิตต่ำลง (Macmillan, 2000), (Zielinski,

2009), (Tolman, R. M. and H. C. Wang, 2005) อีกทั้งยังพบว่าอาชญากรรมทำให้ธุรกิจขนาดเล็กมีการลงทุนน้อยลงด้วย (Anderson, 2012)

134. ในประเทศไทย มีงานศึกษาหลายฉบับวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมกับความเชื่อมั่นในสถาบัน (Jermstittiparsert, K. and N. Akahat, 2016), (Sahapattana, P. and S. Cobkit, 2016) อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการศึกษาที่เชื่อมโยงปัจจัยด้านทัศนคติเหล่านี้เข้ากับสถิติอาชญากรรมที่แท้จริง กับการตัดสินใจและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง

135. ท้ายที่สุด มาตรการตอบสนองของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้หลายรูปแบบ อาจมีผลในการป้องปรามองค์การอาชญากรรม หรือในทางกลับกัน กระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดซ้ำด้วยกลไกต่างๆ วรรณกรรมวิชาการด้านอาชญาวิทยาและเศรษฐศาสตร์จำนวนมากได้พยายามทดสอบและประเมินผลกระทบเหล่านี้^{xxvi} แต่ก็เป็นธรรมดาที่ผลการศึกษามักเฉพาะเจาะจงตามบริบทเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมายของแต่ละประเทศเท่านั้น สำหรับบริบทประเทศไทย ผลกระทบเชิงสาเหตุของสถาบันและนโยบายทางอาญาต่อการยับยั้งอาชญากรรมหรือการกระทำผิดซ้ำยังต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

เชิงอรรถ

- ⁱ กฎหมายฉบับปี 2564 ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมในเดือนมิถุนายน 2568 เพื่อจำกัดการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เท่านั้น
- ⁱⁱ ดูเพิ่มเติม (Anderson, D. A., 2012) and (Cohen, 2020) สำหรับสหรัฐอเมริกา, (Brand, S. and R. Price, 2000) สำหรับสหราชอาณาจักร, (Detotto, C and M. Vannini, 2010) สาธารณรัฐอิตาลี, และ (Aboal, D. et al., 2016), (Jaitman, L. et al., n.d.) and Perez-Vincent et al. (2024) สำหรับกลุ่มประเทศละตินอเมริกา
- ⁱⁱⁱ เซ่นงานของ (Sahapattana, P. and S. Cobkit, 2016), (Prechathamwong, 2018), (Suvannanonda, 2020), (Chokprajakchat, 2021) และ (Chokprajakchat, 2023).
- ^{iv} การประเมินต้นทุนของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดึงพิจารณาส่วนกันนั้น เนื่องจากมักมีผลกระทบเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้ง เช่นต้นทุนของกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งถูกกำหนดโดยทั้งความซุกของอาชญากรรมและหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
- ^v คณะผู้จัดทำรายงานได้ติดต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูล ในกรณีที่มีการติดต่อหลายครั้งแต่ยังไม่ได้รับคำตอบจะระบุว่าไม่มีข้อมูล
- ^{vi} แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดีและความพึงพอใจในภาพรวมที่บุคคลหรือชุมชนได้รับ ซึ่งจะถูกนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับปัจจัยที่เป็นรูปธรรมในการประเมินทางเศรษฐศาสตร์ ตัวอย่างเช่น การสูญเสียชีวิตย่อมส่งผลให้เกิดต้นทุนที่เป็นรูปธรรมในแง่ของผลิตภาพ ซึ่งสะท้อนถึงการสูญเสียกระแสรายได้ที่บุคคลนั้นจะสร้างขึ้นหากยังมีชีวิตอยู่ต่อไป เช่นเดียวกับต้นทุนที่เป็นนามธรรมในแง่ของคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นตัวแทนของการสูญเสียความพึงพอใจที่บุคคลนั้นได้รับจากการมีชีวิตอยู่
- ^{vii} มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวจำนวนหนึ่งเท่า (One GDP per capita) โดยทั่วไปใช้เทียบเป็นเกณฑ์มูลค่าขั้นต่ำของการมีชีวิตอยู่หนึ่งปี โดยอิงจากมุมมองด้านอุปสงค์ หรือความเต็มใจที่บุคคลจะจ่ายเพื่อลดความเสี่ยงในการสูญเสียชีวิตไปหนึ่งปี (Robinson L.A. et al., 2017) เกณฑ์มาตรฐานนี้ยังสอดคล้องกับผลการประเมินความเต็มใจที่จะจ่ายที่ศึกษาในประเทศไทยอีกด้วย (Thavorncharoensap M. et al., 2013) นอกจากนี้ การคำนวณต้นทุนด้านการรักษาพยาบาลต่อปีสุขภาพะที่สูญเสียไปที่ป้องกันได้ (Healthcare costs per DALY averted) จากมุมมองด้านอุปทาน ก็พบมูลค่าที่สูงกว่าหนึ่งเท่าของ GDP per capita เล็กน้อย ในกรณีของประเทศที่มีดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ระดับสูง เช่น ประเทศไทย (Daroudi R. et al., 2021)
- ^{viii} ดูเพิ่มเติมกรณีของสหรัฐอเมริกา (Miller, T. R. et al., 2021[35])
- ^{ix} ดูเพิ่มเติมงานของ อรทัย เขียวเจริญ Khiaocharoen et al. (2020; 2023a; 2023b; 2023c) การผสานข้อมูลของการสำรวจอาชญากรรมภาคประชาชน (NCVS) ด้านผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ เข้ากับข้อมูลต้นทุนการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุข ช่วยให้ได้ค่าประมาณการที่น่าเชื่อถือมากกว่าต้นทุนค่ารักษาพยาบาลที่เหยื่อรายงานด้วยตนเอง ซึ่งครอบคลุมเพียงแค่ว่าใช้จ่ายที่เหยื่อต้องจ่ายด้วยตัวเอง (Out-of-pocket expenditures) (Miller et al., 1996)
- ^x ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก WHO Global Health Expenditure database
- ^{xi} ดูเพิ่มเติมที่เนื้อหาส่วนแนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคต
- ^{xii} ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 3.5 รายงานว่าในช่วงชีวิตที่ผ่านมาเคยประสบความรุนแรงทางกายภาพโดยคู่รัก ที่ไม่ใช่ความรุนแรงทางเพศ และ ร้อยละ 2.0 ประสบความรุนแรงทางเพศทั้งจากคู่รักและไม่คู่รัก ซึ่งตัวเลขค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาเฉพาะหัวข้อ ที่ประมาณการอัตราความซุกของความรุนแรงทางกายภาพโดยคู่รัก ไว้ที่ร้อยละ 15 หรือมากกว่านั้น (รายการตามกล่องข้อความที่ 2.1)
- ^{xiii} ดูเพิ่มเติมที่เนื้อหาส่วนคุณภาพชีวิต
- ^{xiv} ใช้ผลต่างระหว่างจำนวนอุบัติเหตุจราจรที่บันทึกไว้ทั้งหมดกับจำนวนการกระทำผิดจราจรที่เป็นอาชญากรรมตามรายงานสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ^{xv} นัยสำคัญคือ คุณค่าของชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของผู้เสียชีวิต ดังนั้น ต้นทุนจึงพิจารณาจากจำนวนผู้เสียชีวิตมากกว่าจำนวนปีของชีวิตที่สูญเสียไป

^{xvi} ในปี 2562 องค์การอนามัยโลกประมาณการว่ามีจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยอาการผิดปกติจากการใช้สารเสพติดอยู่ 794 ราย กระทรวงยุติธรรมรายงานว่า มีผู้เสียชีวิตจากการใช้สารเสพติดเกินขนาดเพียง 4 รายเท่านั้น

^{xvii} <http://www.correct.go.th/>.

^{xviii} <https://www.prisonstudies.org/>.

^{xix} <https://dataunodc.un.org/dp-prisons-mortality>.

^{xx} สมมติว่าผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกน้อยกว่าหนึ่งปี และผู้ต้องขังระหว่างรอการพิจารณาคดีจะสูญเสียความสามารถในการสร้างรายได้โดยเฉลี่ยหกเดือนต่อปี

^{xxi} ดูเพิ่มเติมที่เนื้อหาส่วนถัดไป และงานของ Espinosa et al. ที่ศึกษาภาพรวมผลกระทบจากอาชญากรรมต่อเศรษฐกิจมหภาคในละตินอเมริกา ปี 2024

^{xxii} ในการวัดมูลค่าความสูญเสียผลิตภาพ (Productivity) ของทั้งผู้เสียหายและผู้ก่อเหตุ เอกสารทางวิชาการมีความเห็นแตกออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายแรกสนับสนุนให้ชดเชยได้เฉลี่ยของประชากรทั่วไป (เช่นเดียวกับที่รายงานฉบับนี้ใช้) ขณะที่อีกฝ่ายสนับสนุนให้ประมาณการจากรายได้จริง (ก่อนเกิดเหตุ) เนื่องจากพบว่าทั้งสองฝ่ายมักมีรายได้ต่ำกว่าประชากรทั่วไป เหตุผลสำคัญที่ผู้ไม่เห็นด้วยใช้ได้แย้งแนวทางหลังคือ อาจทำให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เป็นธรรมกับกลุ่มประชากรผู้มีรายได้น้อย ดูเพิ่มเติมงานของ Cohen (2020) บทที่ 3 และ 10

^{xxiii} งานของ Li (2023) ประมาณการในแคนาดาไม่รวมต้นทุนค่าเสียหายของผู้กระทำผิด และประเมินค่าเสียหายที่จับต้องไม่ได้ (pain and suffering) ไว้ที่หนึ่งในสามของทั้งหมด ในทางตรงกันข้าม งานของ Miller, T. R. et al. (2021) ที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกา ประเมินค่าเสียหายที่จับต้องไม่ได้คิดเป็นมากกว่าสามในสี่ของทั้งหมด

^{xxiv} จำนวนคดีรับใหม่และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาทั้งหมด ณ เวลาเริ่มต้นปี (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2566)

^{xxv} ดู iv

^{xxvi} ดูเพิ่มเติมงานของ Chalfin and McCrary (2017) เกี่ยวกับผลในการป้องปราม, งานของ Doleac (2018) เกี่ยวกับมาตรการการกลับคืนสู่สังคมที่มุ่งทำลายวงจรการกระทำผิดซ้ำ, และงานของ and Agan et al. (2023) เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบเชิงสาเหตุของการดำเนินคดีอาญาลดน้อยต่อการกระทำผิดซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน. (2566), รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ปี 2565-2566, <https://trso.thairoads.org/resources/10278>.
- ศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. (ม.ป.ป.), Thai Police Online, <http://www.thaipoliceonline.com>.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน). (2566), ราคาและเวลาที่เสียไปในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย, <https://www.tijthailand.org/publication/detail/cost-and-time-in-thailand-justice-system>.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2566), โครงการสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน (Thailand National Crime Victimization Survey) ประจำปี พ.ศ. 2565, https://www.oja.go.th/wp-content/uploads/2023/09/Criminal_Statistic65.pdf.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2566), รายงานสถิติคดีของศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2566, <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/2085/iid/300811>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (ม.ป.ป.), NSO Interactive Dashboard, http://ittdashboard.nso.go.th/preview2en.php?id_project=114.
- สำนักพัฒนากลุ่มโรคร่วมไทย. (ม.ป.ป.), การศึกษาต้นทุนรายโรคระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ 2561-2564), <https://www.tcmc.or.th/>.
- Kittirattanapaiboon, P. et al. (2016), 'การสำรวจระดับจิตวิทยาสุขภาพจิตของคนไทยระดับชาติปี พ.ศ. 2556: วิธีการและกระบวนการ', วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 24(1), pp. 1-14, <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jmht/article/view/63579>

References

- Aboal, D. et al. (2016), *The Cost of Crime and Violence in Five Latin American Countries*, European Journal on Criminal Policy and Research, 22(4), pp. 689-711, <https://doi.org/10.1007/s10610-015-9295-5>.
- Anderson, D. A. (2012), '*The cost of crime*', Foundations and Trends in Microeconomics, 7(3), pp. 209-65.
- Bindler, A. and N. Ketel (2022), '*Scaring or scarring? Labour market effects of criminal victimization*', Journal of Labor Economics, 40(4), pp. 939-70.
- Brand, S. and R. Price (2000), *The economic and social costs of crime*, Research Study 217, UK Home Office.
- Chokprajakchat, S. et al. (2022), '*When criminal diversion is a temporary solution: rethinking drug rehabilitation policy in Thailand*', Current Issues in Criminal Justice, 34(4), pp. 418-34.
- Chokprajakchat, S. (2023), '*Tracking violence in Thailand: the making of violent crime index*', Security Journal, pp. 1-20.
- Chokprajakchat, S. (2021), '*Searching for Police's Best Practices in Violent Crime Reduction through Thailand's Experience*', Journal of Applied Security Research, 16(3), pp. 370-89.
- Chuemchit, M. et al. (2018), *Prevalence of Intimate Partner Violence in Thailand*, <https://doi.org/10.1007/s10896-018-9960-9>.
- Cohen, M. (2020), *The costs of crime and justice*, Second edition. Routledge, New York.
- Corbacho, A., J. Philipp, and M. Ruiz-Vega (2015), *Crime and erosion of trust: Evidence for Latin America*, World development.
- Daroudi R. et al. (2021), '*Cost per DALY averted in low, middle- and high-income countries: Evidence from the global burden of disease study to estimate the cost-effectiveness thresholds*', Cost Effectiveness and Resource Allocation, <https://doi.org/10.1186/s12962-021-00260-0>.
- Detotto, C and M. Vannini (2010), '*Counting the cost of crime in Italy*', Global Crime, 11, pp. 421-35.

-
- Dugan, L. (1999), '*The effect of criminal victimization on a household's moving decision*', *Criminology*, 37(4), pp. 903-30.
- Dustmann, C. and F. Fasani (2016), 'The effect of local area crime on mental health', *The Economic Journal*.
- Dutton, M. A., et al. (2006), '*Intimate Partner Violence, PTSD, and Adverse Health Outcomes*', *Journal of Interpersonal Violence*, 21(7), pp. 955-68,
<https://doi.org/10.1177/0886260506289178>.
- Fair, H. and R. Walmsley (2022), *World Female Imprisonment List*,
https://www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/world_female_imprisonment_list_5th_edition.pdf.
- FIDH (2023), *Thailand Annual Prison Report 2023*.
- García-Moreno, C. et al. (2005), *WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women*, World Health Organization,
<https://www.who.int/publications/i/item/924159358X>.
- Jaitman, L. et al. (n.d.), *The Costs of Crime and Violence: New Evidence and Insights in Latin America and the Caribbean*, Inter-American Development Bank,
<http://dx.doi.org/10.18235/0000615>.
- Jermstittiparsert, K. and A. Ruangsilp (2017), *Fear of Crimes among the People in the Southern Border of Thailand*, *Asian Political Science Review*.
- Jermstittiparsert, K. and N. Akahat (2016), *Fear of Crime among Students of Kalasin Rajabhat University*, *Research Journal of Applied Sciences*.
- Jirapramukpitak, T., M. Prince and T. Harpham (2005), '*The experience of abuse and mental health in the young Thai population*', *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 40(12), pp. 955-63,
<https://doi.org/10.1007/s00127-005-0983-1>.
- Junlakan, L.D., Y. Boriboonthana and A. Sangkhanate (2012), '*Contemporary crime and punishment in Thailand*', in *Handbook of Asian criminology*, pp. 309-26, Springer, New York.

-
- Kongsakon, R., D. Bhatanaprabhabhan and N. Pocham (2008), '*Impact of domestic violence: A study in communities of Bangkok Metropolitan, Thailand*', ASEAN Journal of Psychiatry, pp. 55-64.
- Koppensteiner, M. F. and M. Manacorda (2016), '*Violence and birth outcomes: Evidence from homicides in Brazil*', Journal of Development Economics, 119, pp. 16-33.
- Kresnow, M-J. et al. (2021), *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey: 2016/2017 methodology report*, National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta, Georgia,
<https://www.cdc.gov/nisvs/documentation/nisvsMethodologyReport.pdf>.
- Langerak, A. (2021), '*Thailand's Silent Pandemic: Domestic Violence during COVID-19*', Heinrich Böll Stiftung.
- Langton, L. and J. Truman (2014), *Socio-emotional impact of violent crime.*, Bureau of Justice Statistics, US Department of Justice.
- Langton, L., M. Planty and J.P. Lynch (2017), '*Second major redesign of the national crime victimization survey (NCVS)*', Criminology & Public Policy, 16(4), pp. 1049-74.
- Macmillan, R. (2000), *Adolescent victimization and income deficits in adulthood: Rethinking the costs of criminal violence from a life-course perspective*,
<https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2000.tb00899.x>.
- Mekara, N. (2020), '*Thai drug laws and practices: disproportionate punishment against women minor drug offenders*', Journal of Humanities, Social Sciences, and Arts, 1(1), pp. 12-40,
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hsa/article/view/195373>.
- Miller, T. R. et al. (2021), '*Incidence and costs of personal and property crimes in the USA, 2017*', Journal of Benefit-Cost Analysis, 12(1), pp. 24-54,
<https://doi.org/10.1017/bca.2020.36>.
- Murray C.J.L. and A.D. Lopez (1996), *The Global Burden of Disease: A comprehensive assessment of mortality and disability from diseases, Injuries, and risk factors in 1990 and projected to 2020*, Harvard University Press, Boston.

-
- Ornstein, P. (2017), '*The price of violence: consequences of violent crime in Sweden*', Working paper, Institute for Evaluation of Labour Market and Education Policy, <https://www.ifau.se/en/Research/Publications/Working-papers/2017/the-price-of-violence-consequences-of-violent-crime-in-sweden/>.
- Panjaphothiwat, N. et al. (2021), '*Factors associated with domestic violence in the Lahu hill tribe of northern Thailand: A cross-sectional study*', <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248587>.
- Panyayong, B. et al. (2018), '*Long-Term Mental Health Consequences of Child Maltreatment: A Result from Thai National Mental Health Survey 2013*', Journal of the Medical Association of Thailand, 101(10), pp. 1375-84, http://www.jmatonline.com/PDF/1375-84_N180.pdf.
- Panyayong, B. et al. (2018), '*Psychiatric disorders associated with intimate partner violence and sexual violence in Thai women: A result from the Thai National Mental Health Survey*', General Psychiatry, 31, <https://doi.org/10.1136/gpsych-2018-000008>.
- Pengpid, S., et al. (2018), '*Intimate partner sexual violence and risk for femicide, suicidality and substance use among women in antenatal care and general out-patients in Thailand*', BMC Women's Health, 18:37.
- Prechathamwong, W. (2018), '*Causal model of fear of crime among people in Bangkok*', Kasetsart Journal of Social Sciences, 40(3), pp. 585-90, <https://doi.org/10.1016/j.kjss.2018.01.009>.
- Robinson L.A. et al. (2017), '*Understanding and improving the one and three times GDP per capita cost-effectiveness thresholds*', Health Policy Plan, 32(1), pp.141-5, <https://doi.org/10.1093/heapol/czw096>.
- Sahapattana, P. and S. Cobkit (2016), '*The relationships between police performance and public confidence: a case study of Thailand*', Police Practice and research.
- Sahapattana, P. (2015), '*Facilitators and Inhibitors of Fear of Crime Among Thai People*', Thai Journal of Public Administration, <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:147270877>.
- Scurich, N. (2020), '*Introduction to this special issue: Underreporting of sexual abuse*', <https://doi.org/10.1002/bsl.2491>.

-
- Suvannanonda, S. (2020), "*Fear of crime in Thailand*", Thailand Institute of Justice, <https://knowledge.tijthailand.org/en/article/detail/fear-of-crime-in-thailand>.
- Thaler, R. H. and C. R. Sunstein (2009), *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*, Penguin.
- Thananowan, N., N. Vongsirimas and A. Kedcham (2022), '*Mediating Roles of Intimate Partner Violence, Stress, and Social Support on Depressive Symptoms Among Thai Women*', Journal of Interpersonal Violence, 37(9-10), <https://doi.org/10.1177/0886260520967140>.
- Thavorncharoensap M. et al. (2013), *Estimating the willingness to pay for a quality-adjusted life year in Thailand: does the context of health gain matter?*, ClinicoEconomics and Outcomes Research, 5, pp. 29-36, <https://doi.org/10.2147/CEOR.S38062>.
- The Nation (2022), "Thailand risks 'spike in depression' amid lack of psychiatrists", *The Nation*, 24 October, <https://www.nationthailand.com/thailand/general/40021331>.
- TIJ (2021), *Women's Pathways Into, Through, and Out of Prison*, Thailand Institute of Justice, <https://knowledge.tijthailand.org/en/publication/detail/women-s-pathways-into-through-and-out-of-prison#book/>.
- TIJ (2020), *Healthcare in Prisons*, Thailand Institute of Justice, <https://www.tijthailand.org/en/publication/detail/healthcare-in-prisons>.
- TIJ (2019), *The Rehabilitation and Social Reintegration of Women Prisoners*, Thailand Institute of Justice, <https://knowledge.tijthailand.org/en/publication/detail/bangkok-rules#book/>.
- TIJ (2019), *Troubled Childhood 2: Pathways of Victims of Violence into the Justice System*, Thailand Institute of Justice, <https://knowledge.tijthailand.org/en/publication/detail/troubled-childhood-2#book/>.
- Tolman, R. M. and H. C. Wang (2005), *Domestic violence and women's employment: Fixed effects models of three waves of women's employment study data*, American journal of community psychology.
- UN Crime Trends Survey (n.d.), *UN Crime Trends Survey*, <https://dataunodc.un.org>.

UNICEF (2022), *Strengthening mental health and psychosocial support systems and services for children and adolescents in East Asia and Pacific Region – Thailand Country Report*. UNICEF East Asia and the Pacific Regional Office.

Van Dijk, J. (2015), '*The hedgehog and the fox: The history of victimisation surveys from an Atlantic perspective*', in N. Guzy, C. Birkel & R. Mischkowitz (eds), *Victimisation Surveys in Germany*, Wiesbaden.

Viscusi, W. K. and J. E. Aldy (2003), '*The value of a statistical life: a critical review of market estimates throughout the world*', *Journal of risk and uncertainty*, 27, pp. 5-76.

Walby, S. and A. Myhill (2001), *Assessing and managing the risk of domestic violence*.

WHO (2021), *Violence against women prevalence estimates, 2018: global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*, World Health Organization, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240022256>.

WHO (2020), *WHO methods and data sources for global burden of disease estimates 2000-2019*, World Health Organization, https://www.who.int/docs/default-source/gho-documents/global-health-estimates/ghe2019_daly-methods.pdf.

WHO (2013), *Global and regional estimates of violence against women: Prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, World Health Organization, <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564625>.

Windle, J. (2016), '*Drugs and drug policy in Thailand*', Center for 21st Century Security and Intelligence, Brookings Institution.

Winzer, L. (2019), *The Scale of Sexual Aggression in Southeast Asia: A Review*, Trauma Violence Abuse, <https://doi.org/10.1177/1524838017725312>.

Xie, M. and D. McDowall (2008), '*The effects of residential turnover on household victimization*', *Criminology*, 46(3), pp. 539-75, <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2008.00123.x>.

Zielinski, D. (2009), *Child maltreatment and adult socioeconomic well-being*, *Child abuse & neglect*, 33(10), <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2009.09.001>.

